

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Bakalářská práce

2020

Barbora Knotková

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Irská neutralita v kontextu evropské integrace

Bakalářská práce

Autor práce: Barbora Knotková

Studijní program: Mezinárodní teritoriální studia

Vedoucí práce: Mgr. Jan Váška, Ph.D.

Rok obhajoby: 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu.

Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.

Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne ... 31.7.2020

Barbora Knotková

Bibliografický záznam

KNOTKOVÁ, Barbora. *Irská neutralita v kontextu evropské integrace*, Praha, 2020. 48s. Bakalářská práce práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Jan Váška, Ph.D.

Rozsah práce: 85 147 znaků včetně mezer

Anotace

Práce se zabývá problematikou irské neutrality v kontextu integračního procesu Irska do Evropské unie ve 21. století. Irsko vstoupilo do Evropského hospodářského společenství v roce 1973 jako první z evropských neutrálních států. Hlubší integrace v oblasti bezpečnosti a obranné politiky však začala až v 90. letech a pokračovala i ve 21. století. Hlavním zaměřením práce jsou tři konkrétní události evropské integrace: schvalování a přijetí Smlouvy z Nice, schvalování a přijetí Lisabonské smlouvy a rozhodnutí Irska zapojit se do Stálé strukturované spolupráce PESCO. Tyto tři události ohraničují hlavní sledované období, tedy od léta roku 2001 do jara roku 2018. Práce analyzuje irskou neutralitu v kontextu těchto tří případů a zkoumá, zda neutralita ve sledovaném období nebyla překážkou evropských integračních procesů a jestli evropská integrace neohrozila irskou politiku neutrality. Sleduje kampaně a diskuze, které v Irsku probíhaly před přijetím těchto konkrétních kroků evropské integrace, a pak také jejich samotné schválení. Práce se také věnuje tomu, jakým způsobem je v Irsku vnímána jeho specifická politika neutrality. Politika neutrality je v Irsku hluboko zakořeněná v národní identitě jeho obyvatel, proto se jakýkoliv náznak jejího ohrožení setkává s vlnou odporu, který se projevil i ve všech třech sledovaných případech.

Annotation

This thesis deals with the issue of Irish neutrality in the context of Ireland's integration process into the European Union in the 21st century. Ireland joined the European Economic Community in 1973 as the first one of Europe's neutral states. Deeper integration in the area of security and defense policy began in the 1990's and continued into the 21st century. This thesis mainly focuses on three specific events of European integration in the 21st century: the approval and adoption of the Treaty of Nice and the Lisbon Treaty, and the decision of Ireland to join the Permanent Structured Cooperation (PESCO). These three events define the main frame that this thesis monitors, which is from the summer of 2001 to the spring of 2018. The thesis analyzes Irish neutrality in the context of these three cases and examines whether neutrality was an obstacle to European integration processes and whether European integration jeopardized Ireland's policy of neutrality during the monitored time frame. It observes the campaigns and discussions that took place in Ireland before these specific cases of European integration were undertaken, as well as their approval. The thesis also looks at how its specific policy of neutrality is perceived in Ireland. The policy of neutrality is deeply rooted in the national identity of Irish people, therefore, any sign of its threat is met with a wave of resistance, which has manifested itself in all three cases monitored.

Klíčová slova

Evropská integrace, Irsko, Lisabonská smlouva, neutralita, Smlouva z Nice, PESCO

Keywords

European integration, Ireland, Lisbon Treaty, neutrality, Treaty of Nice, PESCO

Title/název práce

Irish Neutrality in the Context of European Integration

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala panu doktoru Janu Váškovi za jeho vedení a pomoc při psaní mé bakalářské práce. Zároveň bych také chtěla poděkovat svým přátelům žijícím v Irsku za jejich ochotu odpovídat na mé četné dotazy a asistenci při hledání vhodných zdrojů. V neposlední řadě patří dík mé rodině a přátelům za pomoc a podporu.

Obsah

Seznam zkratk.....	2
Úvod.....	3
1.Pojem neutralita a jeho definice.....	5
1.1.Druhy neutrality.....	6
1.2.Irská neutralita.....	8
2.Irská neutralita ve 20.století.....	9
2.1.Úvod k historickému kontextu.....	9
2.2.Vznik irské neutrality: Druhá světová válka.....	10
2.3.Irsko a OSN – vznik aktivní neutrality.....	11
2.4.Vstup do EHS.....	11
2.5.Členství v EHS.....	13
2.6.Maastrichtská smlouva a konec 20.století.....	13
3.Irská neutralita a evropská integrace ve 21.století.....	16
4.Smlouva z Nice.....	17
4.1.První kampaň a referendum.....	18
4.2.Národní fórum o Evropě a Sevillské deklarace.....	20
4.3.Druhé referendum.....	20
5.Lisabonská smlouva.....	22
5.1.Kampaň před prvním referendem.....	22
5.2.První referendum.....	24
5.3.Irské záruky.....	25
5.4.Druhá kampaň a opakované referendum.....	27
6.PESCO.....	28
6.1.Cesta k realizaci PESCO.....	28
6.2.Debata o irské účasti v PESCO.....	30
6.3.Irské zapojení do PESCO.....	31
6.4.PESCO a irská neutralita.....	32
6.5.Veřejné mínění o PESCO.....	33
Závěr.....	35
Summary.....	38
Seznam použitých zdrojů.....	39

Seznam zkratk

EHS – Evropské hospodářské společenství

EPS – Evropská politická spolupráce

EU – Evropská unie

JEA – Jednotný evropský akt

NATO – Severoatlantická aliance (North-atlntatic Treaty Organization)

OSN – Organizace spojených národů

PANA – Peace and Neutrality Aliance

PfP – Partnerství pro mír (Partnership for Peace)

PESCO – Stálá strukturovaná spolupráce (Permanent Structured Cooperation)

SZBP – Společná zahraniční a bezpečnostní politika

ZEU – Západoevropská unie

Úvod

Neutralita je jedním z nejvýraznějších prvků zahraniční politiky Irska a základem samotné národní identity Irů. Díky vyhlášení neutrality ve druhé světové válce se dokázali Irové plně odpoutat od zbytků politické nezávislosti na Velké Británii, které jim zůstaly i po získání samostatnosti ve 20. letech. Neutralita se tak stala symbolem irské samostatnosti a nezávislosti na Británii a Irsko se jí nevzdalo ani po skončení války. Tato symbolika časem sílila a během druhé poloviny 20. století se neutralita stala neoddelitelnou součástí Irska a jeho politiky. V duchu neutrality se se součástí irské národní identity stalo i udržování míru. Od poloviny 20. století se Irsko účastní mírových operací pod záštitou OSN. Na konci 90. let se stalo také součástí Partnerství pro mír pod NATO, za účelem dalších mírových operací, členem NATO se ale nikdy nestalo. Ve 21. století se Irsko identifikuje jako vojensky neutrální stát.

V Evropě panuje už přes 70 let mír, za což si zásluhy připisuje i Evropská unie. O takový mír je však nutné pečovat a chránit ho, a svět ve 21. století čelí stále novým hrozbám, například kybernetickým útokům. Aby Evropská unie mohla dál udržovat mír a dokázala se bránit proti novému typu hrozeb, je nutné, aby členské státy dokázaly pevně spolupracovat v oblasti bezpečnosti a obrany. Z těchto důvodů přistupuje ke stále užší politické spolupráci mezi členskými státy, což se týká i Irska.

Do Evropských společenství vstoupilo Irsko v 70. letech zejména kvůli ekonomickým důvodům, uvědomovalo si však i budoucí evropskou integraci v politické rovině. Evropská unie o intenzivnější spolupráci členských zemí v oblasti obrany a bezpečnosti začala usilovat od 90. let, kdy byla ustanovena ve Smlouvě o EU Společná zahraniční a bezpečnostní politika jako jeden z evropských pilířů. Spolupráce v oblasti bezpečnosti a obrany se pak postupně vyvíjela díky stále hlubší evropské integraci.

Tato bakalářská práce zkoumá irskou neutralitu v kontextu evropské integrace se zaměřením na události 21. století. Hlavní část práce se soustředí na tři konkrétní události, a to schvalování Lisabonské smlouvy, Smlouvy z Nice a Stálé strukturované spolupráce. Jsou to tři nejzásadnější momenty evropské integrace 21. století, při kterých výrazně figurovala otázka irské neutrality. Ve všech třech případech se v Irsku strhla debata o kompatibilitě neutrality s konkrétní formou evropské integrace a tak nejlépe slouží k obhajobě hypotézy a odpovědím na výzkumné otázky.

Irsko bylo prvním neutrálním státem, který se stal členem Evropských společenství. Odlišuje se tak od dalších neutrálních členských států EU, které se připojily až v 90. letech.

Evropská spolupráce v oblasti bezpečnosti a obrany je pro Irsko citlivým tématem, jako pro všechny neutrální státy. Je ale zajímavé, že na rozdíl od ostatních neutrálních států, Irsko kvůli obavě o svou neutralitu zdrželo ratifikaci Smlouvy z Nice a Lisabonské smlouvy opakovanými referendy. Tato irská odhodlanost bránit svou neutralitu je jedním z důvodů výběru tohoto tématu. Práce by mohla přiblížit, proč tomu tak je. Také by práce mohla být přínosná v tom, že se zabývá irskou neutralitou v kontextu Stálé strukturované spolupráce, což je téma, které zatím není tak široce zpracované.

Hlavní tezí této práce je, že Irsko se podílelo na evropské integraci ve zkoumaném období takovým způsobem, který neohrozil jeho politiku neutrality. Výzkumné otázky k podpoře této hypotézy, na které bude práce odpovídat jsou: Jakým způsobem je neutralita Irska chápána ve 21.století? Ohrozila evropská integrace ve 21.století irskou neutralitu? Je neutralita pro Irsko překážkou v evropské integraci?

Hlavní téma práce je časově zasazeno do 21.století. Zkoumané období ale končí přijetím prvních projektů PESCO, tedy na jaře 2018. Ačkoliv se tedy práce zabývá i nedávnými událostmi, jejím cílem není analyzovat současnou situaci v Irsku nebo polemizovat o možném budoucím vývoji.

Práce se dělí na tři základní celky. První z nich se věnuje teoretickému vymezení práce, tedy definici pojmu neutralitu a jejím druhům. Ukotvuje také specifické chápání neutrality v Irsku. Druhá část práce se zabývá vznikem irské neutrality a jejím následným vývojem v průběhu druhé poloviny 20.století v kontextu evropské integrace. V této části je důležitá zejména kapitola vztahující se ke druhé světové válce, která dala vzniknout irské neutralitě. Třetí a hlavní část se věnuje irské neutralitě v kontextu evropské integrace ve 21.století, konkrétně rozebírá Smlouvu z Nice, Lisabonskou smlouvu a Stálou strukturovanou spolupráci a analyzuje průběh jejich schvalování v Irsku. Tato část je nejrozsáhlejší a odpovídá na výzkumné otázky.

Práce z převážné většiny vychází ze sekundárních zdrojů, jelikož téma irské neutrality v kontextu evropské integrace je poměrně dobře zpracováno. Primární zdroje jsou tak použity hlavně k doplnění sekundárních zdrojů. K dispozici je velké množství sekundárních zdrojů v angličtině, existuje i několik zdrojů v češtině nebo slovenštině.

Teoretická část práce se ve velké míře opírá o knihu *Neutralita v Medzinárodných vzťahoch* od slovenského autora Petera Rosputinského z roku 2018. Tato kniha podrobně analyzuje téma neutrality, její vznik, vývoj a typy. Věnuje se také všem evropským neutrálním státům a rozebírá specifickou politiku neutrality každého z nich.

Irsko a evropská integrace ve 20.století je hojně zpracovaným tématem. Mezi relevantní zdroje patří kniha *Ireland And The European Union* od autorek Brigit Laffan a Jane O'Mahony, ze

kteřé čerpá tato práce. Kniha sleduje zapojení Irška do evropských integračních procesů během celého 20. i na začátku 21.století. Relevantní je také kniha de Flers, Nicole Alecu, *EU foreign policy and the europeanization of neutral states: Comparing irish and austrian foreign policy* od autora Nicole Alecu de Flers, která se tomuto tématu věnuje s větším zaměřením na neutralitu.

K irské neutralitě na začátku 21.století se dá najít řada zajímavých zdrojů. Za zmínku stojí příspěvky z konference *Neutrality, Irish Experience, European Experience*. Přednášející se vyjadřovali jednak k irské neutralitě obecně, tak konkrétně k Irsku a smlouvách Lisabonské a z Nice. Tato témata pokrývají také články z odborných časopisů. Ke zpracování byl použit například článek *The Nice treaty and the irish referendum*, který napsal Eithne Murphy nebo *Ireland says No (again): the 12 June 2008 Referendum on the Lisbon Treaty*, jehož autorem je John O'Brennan.

Ke kapitole 6, která se věnuje Stále strukturované spolupráci, bylo komplikovanější dohledat dostatečné množství relevantních zdrojů, než k předchozím kapitolám. Lisabonská smlouva i Smlouva z Nice jsou velmi bohatě zpracované, kdežto téma PESCO v kontextu irské neutrality zatím není zpracováno v tak velké míře, pravděpodobně proto, že se jedná o poměrně novou tematiku. Tato kapitola se kromě výsledků několika průzkumů veřejného mínění opírá ve velké míře o dvě práce: *The EU's role in security and defence after Brexit*, jejímž autorem je profesor Patrick Keatinge (napsal řadu knih na téma irské zahraniční politiky, které v ČR bohužel nejsou volně přístupné) a *PESCO and the Challenges of Multilateral Defence Cooperation for Ireland: More of the Same or Sea Change?* (tento článek z časopisu *Irish Studies in International Affairs*, který napsal doktor Brendan Flynn, není volně přístupný a bylo nutné jej zakoupit).

1. Pojem neutralita a jeho definice

Odborníci a autoři se shodují na tom, že neutralitu není snadné jednoduše definovat. Etymologický původ slova neutralita pochází z latinského *Neutralis*, což v překladu znamená „nikomu nenáležící“.¹ V politologických slovnících a encyklopediích lze najít definice, které jsou si vzájemně velmi podobné. Neutralita je zde definována jako neúčast ve vojenských blocích a významných politických organizacích, a jako nestrannost státu při vojenských konfliktech², případně také jako nestrannost v mezinárodních vztazích obecně.³ Válečná a trvalá neutralita jsou dvěma hlavními druhy neutrality, které mají poměrně jasnou úpravu v mezinárodním právu.⁴ Toto

1 Karolina Adamová, et al., *Politologický Slovník*, (Praha: Beck, 2001), 141.

2 Jiří Kroupa, *Slovník soudobé politiky a mezinárodních vztahů*. (Praha: Wolters Kluwer, 2010), 54-55.

3 Rastislav Tóth, *Politologický Slovník*, (Praha: Portál, 2015), 86-87.

4 Peter Rosputinský, *Neutralita V Mezinárodních Vztazích*. (Kolín: Academia Rerum Civilium, 2010), 39.

ukotvení v mezinárodním právu je však velmi odlišné a proto je třeba jasně rozlišovat jak tyto dva základní druhy, tak i další typy neutrality.⁵

1.1. Druhy neutrality

Prvním druhem neutrality je neutralita válečná. V literatuře se objevuje celá řada synonymních pojmenování, například dočasná, jednoduchá, příležitostná, přechodná, obyčejná nebo dočasná ad hoc neutralita.⁶ Válečná neutralita vzniká v souladu s normami mezinárodního válečného práva.⁷ K jejímu vzniku dochází současně se vznikem konkrétního ozbrojeného konfliktu, kdy ty státy, které se daného konfliktu nechtějí účastnit, vydají vlastní vyhlášení o neutralitě. Stanou se pak dočasně neutrálními státy a berou tak na sebe všechna práva a povinnosti, které k tomu patří.⁸ Válčící strany pak toto formální prohlášení musí uznat či akceptovat.⁹

Stát zavazující se k válečné neutralitě má celou řadu povinností, které musí po dobu trvání konfliktu dodržovat. Neutrální stát tak nesmí dovolit žádné z válčících stran použít jeho vlastní území ani zdroje k žádným válečným účelům a to včetně materiálu, vojenských jednotek nebo zásobování, a dále nesmí poskytnout žádnou pomoc jedné z válčících stran, kterou by druhá strana mohla být poškozena.¹⁰

Trvalá neutralita, nebo také stálá, nepřetržitá či věčná neutralita, považována za součást mezinárodního práva mírového, na rozdíl od válečné neutrality, která se řadí do mezinárodního práva válečného.¹¹ Trvale neutrální státy mají svou neutralitu zakotvenou v mezinárodním společenství zvláštními smlouvami. Stát může získat status trvalé neutrality buď na základě bilaterální či multilaterální smlouvy uzavřené v úplné formě (například Švýcarsko) nebo může vzniknout uzavřením multilaterální mezinárodní smlouvy ve zjednodušené podobě, po níž následuje uznání trvalé neutrality ostatními státy světa (jako Rakousko).¹² Povinnosti, které z neutrality vyplývají musí dodržovat nejen ve válce, ale také v období míru, takže každá povinnost, kterou musí dodržovat stát se statusem válečné neutrality, platí pro trvale neutrální stát, který má ale ještě

---

5 Pavel Šturma, „Posouzení smyslu neutrality v Evropě (obecný přehled vývoje trvalé neutrality na pozadí porovnání příkladu Švýcarska a Rakouska)” (příspěvek z konference Smysl neutrality v dnešní Evropě: příklad Rakousko, Praha, 5-6.prosince 1997), 14.

6 Rosputinský, „Neutralita V Mezinárodních Vztáhoch“, 39.

7 Šturma, „Smysl neutrality“, 15.

8 Rosputinský, „Neutralita V Mezinárodních Vztáhoch“, 39-40.

9 Čestmír Čepelka, a Pavel Šturma, *Mezinárodní Právo Veřejné*, (Praha: C.H. Beck, 2018), 532.

10 Čepelka, „Mezinárodní právo veřejné“, 532.

11 Rosputinský, „Neutralita V Mezinárodních Vztáhoch“, 42-43.

12 Ibid., 45-46.

navrch řadu dalších povinností.¹³ Dle mezinárodního práva se trvale neutrální státy zřikají všech nepřátelských akcí (výjimkou je sebeobrana v případě napadení jiným státem), nesmí vstupovat do žádných vojenských aliančních smluv a zároveň nesmí poskytovat své území k cizím vojenským základnám a dalším vojenským účelům, musí respektovat pravidla válečné neutrality během ozbrojeného konfliktu jiných států a nesmí dovolit jiným státům, aby se vměšovaly do jejich vlastních vnitřních záležitostí.¹⁴

Trvalá neutralita se dále rozlišuje na uznanou a garantovanou. V případě uznané trvalé neutrality musí ty státy, které tento status uznaly (zpravidla sousední státy nebo významnější světové mocnosti) neutralitu respektovat. Při garantované neutralitě se některé z uznávajících států zavazují k tomu ji nejen respektovat, ale i bránit v případě jejího ohrožení nebo napadení.¹⁵

Dále se vymezuje také neutralita faktická, nebo-li neutralita de facto. Daný stát se rozhodl praktikovat a trvale realizovat princip neutrality v zahraniční politice, ale bez příslušné mezinárodně právní úpravy. Fakticky tedy realizuje trvalou neutralitu, ale chybí zde jakákoliv mezinárodně právní povinnost, která by k tomuto konání stát vázala.¹⁶ V Evropě se do fakticky neutrálních států řadí například Finsko, Švédsko a v neposlední řadě také Irská republika.¹⁷ Je třeba ale jasně rozlišovat mezi trvalou a faktickou neutralitou. Faktická neutralita je výhodná v tom, že stát ji může zanechat bez jakýchkoliv právních důsledků, ovšem zároveň může faktická neutralita vyvolávat nedůvěru ostatních států.¹⁸ Přestože tedy faktická neutralita připomíná neutralitu trvalou, nemůže tak být označována právě kvůli absenci mezinárodně právního zakotvení.¹⁹

Jako protipól faktické neutrality se také občas uvádí takzvaná neutralita de iure. Ta zahrnuje všechny druhy neutrality, které vznikly na základě mezinárodně právní smlouvy. Platí tak, že každá trvalá neutralita je zároveň neutralitou de iure.²⁰

Kromě těchto základních druhů je možno vymezit ještě celou řadu dalších typů neutrality, které je důležité zmínit. Za prvé sem patří neutralita dobrovolná a uložená, které lze vnímat buď jako synonyma k faktické a právní (de iure) neutralitě, nebo na základě toho, jak neutralita vznikla: z vlastního rozhodnutí daného státu, nebo z donucení cizích států. Dalšími druhy jsou ozbrojená a neozbrojená neutralita. Toto dělení se týká jen trvale neutrálních států (válečná neutralita je vždy ozbrojená); při ozbrojené neutralitě si stát zanechá a dál buduje armádu, kterou může použít v případě vlastního ohrožení; podstata neozbrojené neutrality spočívá v odzbrojení daného státu,

---

13 Lassa Oppenheim, *Mezinárodní právo, Díl II, Válka a neutralita*, (Praha: Orbis, 1925), 376.

14 Čepelka, „Mezinárodní právo veřejné“, 534.

15 Rosputinský, „Neutralita V Mezinárodných Vzťahoch“, 52.

16 Šturma, „Smysl neutrality“, 15.

17 Rosputinský, „Neutralita V Mezinárodných Vzťahoch“, 55-56.

18 Ibid., 55.

19 Šturma, „Smysl neutrality“, 15.

20 Rosputinský, „Neutralita V Mezinárodných Vzťahoch“, 55.

v případě že je vnímán jako bezpečnostní hrozba. Dále se používají pojmy všeobecná a částečná neutralita a to v souvislosti s institutem neutralizace. Pokud je tedy část území neutrálního státu smluvně neutralizovaná, používá se termín částečné neutrality, nebo přesněji, částečné neutralizace. Patří sem také absolutní a kvalifikovaná neutralita. V případě absolutní neutrality daný stát velmi důsledně zachovává princip nestrannosti – během válečného konfliktu absolutně nijak neupřednostňuje ani jednu z bojujících stran. Kvalifikovaná neutralita naopak znamená, že neutrální stát jednu z bojujících stran zvýhodňuje na úkor ostatních. Neutralita se dá definovat také jako aktivní či pasivní - aktivně neutrální státy se angažují v mezinárodní politice ve větší míře (například skrz humanitární pomoc), pasivní státy do aktivnější mezinárodní spolupráce nevstupují. Jako poslední druh se uvádí takzvaná neo-neutralita, což je poměrně moderní způsob vnímání neutrality, kdy je jedním z úkolů neutrálních států předcházení válkám a případně pak pracovat na jejich ukončení.²¹

1.2. Irská neutralita

Neutralita v Irsku není obsažená v ústavě a není ani nijak jinak právně zakotvená. Irsko tedy nelze dle definice považovat za trvale neutrální stát, mluví se o něm jako o fakticky neutrálním státu. Jeho neutralita je založena na jednostranném prohlášení, není obsažena v žádném právním dokumentu a Irsko jí tak fakticky může zanechat kdykoliv chce aniž by čelilo jakýmkoli právním následkům. Dala by se také použít definice dobrovolné neutrality. Irská neutralita se dále dá považovat za aktivní (od jeho vstupu do OSN), a také se často používá pro irskou neutralitu termín vojenská neutralita (není obsažena ve výčtu rozeznávaných typů neutrality). Dle definice však znamená, že Irsko není součástí žádných obranných ani vojenských organizací.²²

Od jiných evropských neutrálních států se liší v několika ohledech. Jeho geografická poloha je mnohem výhodnější, než poloha ostatních neutrálních států a neutralita v Irsku ani nemá tak dlouhodobou tradici, jako například ve Švýcarsku nebo Švédsku, a ani nezačala během studené války (kdy začala neutralita Finska a Rakouska). Dále pak Irsko nedisponuje příliš věrohodnou obranou svého území a i když je neutrální, není tak úplně nestranné, respektive, jak během druhé světové války, tak během studené války bylo Irsko jasně západně nakloněné.²³ Obecně je irská neutralita považována za poměrně nejasnou a její legitimita či důvěryhodnost byla v minulosti několikrát zpochybnována. I přes tyto nejasnosti a pochybnosti je oficiální narativ takový, že Irsko

---

21 Rosputinský, „Neutralita V Mezinárodných Vzťahoch“, 56-62.

22 Ibid., 98-100.

23 Neal G. Jesse, Choosing to Go It Alone: Irish Neutrality in Theoretical and Comparative Perspective, *International Political Science Review*, 27, č. 1 (leden, 2006), 7-28, <https://www.jstor.org>, (staženo 15.3.2020), 15.

je neutrálním, přesněji řečeno fakticky a vojensky neutrálním státem.²⁴

2. Irská neutralita ve 20.století

2.1. Úvod k historickému kontextu

Irsko bylo po celá staletí pod tvrdou nadvládou Velké Británie, což se od druhé poloviny 19.století začalo projevovat silným, protibritským nacionalismem, který pak nabíral na síle od počátku 20. století, a s ním rostla také touha vymanit se z britské nadvlády, takzvané Home Rule.²⁵ Po několika neúspěšných pokusech vybojovat nezávislost během konce 19. a počátku 20.století vypukla mezi Brity a Iry válka, která skončila příměřím až po téměř dvou letech v roce 1921. Anglo-irská smlouva, podepsána 6.12.1921, ale Irsku nezaručovala plnou nezávislost na Británii.²⁶ Rozdělila ostrov na dvě části, kdy ta větší část získala status britského dominia. Druhá část ostrova zůstala součástí Velké Británie. Odpůrci smlouvy, kteří chtěli vytvořit na Británii zcela nezávislou republiku, vyvolali v Irsku občanskou válku, byli však v roce 1923 poraženi a smlouva tak zůstala platná.²⁷ Winston Churchill, který byl v této době ministrem kolonií, prosadil, aby součástí této smlouvy bylo také to, že tři irské přístavy, Lough Swilly, Berehaven a Cobh, které byly klíčové pro britskou obranu, zůstanou i nadále pod správou Velké Británie. Tato část smlouvy se v pozdějších letech ukázala jako velmi důležitá.²⁸

S podepsáním této smlouvy tak vznikl Irský svobodný stát, jehož existence je datována od ledna 1922.²⁹ Několik let se u moci držela pro-britsky orientovaná vláda, což se ale změnilo v roce 1932 s nástupem Éamona de Valery a jeho strany Fianna Fáil.³⁰ De Valera vyvolal mezi Británií a Irskem spor (rozhodl se, že nebude dál Británii vyplácet pozemkovou rentu), který v šestiletou hospodářskou válku, která skončila dohodou v roce 1938.³¹ Zároveň premiér Chamberlain souhlasil s navrácením tří již zmíněných přístavů zpět pod irskou správu. Všichni zbylí britští vojáci tak opustili irské území a Irsko tak bylo vojensky zcela nezávislé na Británii.³² Právě navrácení těchto přístavů do irské správy a tím konečná vojenská irská nezávislost byly důležitým předpokladem pro

---

24 Rosputinský, „Neutralita V Mezinárodných Vzt'ahoch“, 98-100.

25 Brigid Laffan, a Jane O'Mahony. *Ireland And The European Union*, (Houndmills: Palgrave Macmillan, 2008).8-9.

26 Theodore W. Moody, Francis X. Martin, *Dějiny Irska*, (Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2012), 236.

27 Moody, „Dějiny Irska“, 236.

28 Kathleen Geaney, „Ani přítel, ani nepřítel. Irská politika za 2. světové války, „Dějiny a současnost“, 31, č. 10, (2009), 34-36, 34.

29 Laffan, „Ireland and the EU“, 8-9.

30 Geaney, „Ani přítel“, 34-36.

31 Moody, „Dějiny Irska“, 239

32 Geaney, „Ani přítel“, 34.

úspěch neutrality Irska během druhé světové války.³³

V roce 1937 vydal de Valera novou irskou ústavu, dle které zanikl Irský svobodný stát a Irsko bylo prohlášeno za nezávislý, demokratický a suverénní stát.³⁴ V tu chvíli také začal de Valera mluvit o tom, že pokud skutečně dojde ke konfliktu, Irsko zůstane mimo něj a bude neutrální.³⁵

2.2. Vznik irské neutrality: Druhá světová válka

V reakci na počátek války skutečně vyhlásil de Valera 2.9.1939 neutralitu Irska. Ze začátku nebyla tato skutečnost příliš důležitá, ale poté, co v roce 1940 zaznamenal Hitler celou řadu velkých úspěchů na západní frontě, začala být strategická poloha Irska významná v otázce britského ohrožení ve válce. Britský premiér Churchill se obával toho, že Irsko bude dalším Hitlerovým cílem a stane se z něj nástupiště k útoku na Británii. Na adresu irské neutrality se tak vyjadřoval velmi negativně. Považoval ji za nelegitimní a neloajální vůči Británii. Přesto však z obav dělal Irsku obrovské ústupky, v červnu 1940 dokonce přišel s nabídkou sjednocení Irska výměnou mimo jiné za okamžitou možnost využití oněch tří přístavů, což ale de Valera rozhodně odmítl.³⁶

V roce 1940 se hrozby nacistického Německa začalo obávat i Irsko. Byl odhalen německý agent na irském území, v květnu 1940 byl nalezen tajný plán Kathleen na obsazení ostrova a tlak na vstup Irska do války stále více stoupal. V roce 1941 došlo k bombardování jak Belfastu, tak i některých měst na území Svobodného irského státu. De Valera však z politiky neutrality neustoupil, i přestože se kromě Británie k nátlaku na Irsko připojily i Spojené státy.³⁷

Neutralita měla po celou dobu války širokou podporu veřejnosti, kteří souhlasili s jejím zachováním i přes velký nátlak Spojenců na de Valera zapojit Irsko do konfliktu. Boj proti nacistům byl sice veřejností v Irsku podporován a dokonce se desítky tisíc obyvatel dobrovolně přidaly k britským jednotkám, přesto však souhlasila s tím, že jako stát se nemohou zapojit do války po boku Británie poté, co rozdělila irský ostrov.³⁸ De Valera chtěl tím, že se nezapojí do války tak hlavně dokázat Británii, že jeho stát je nezávislý a v neutralitě se rozhodl dále pokračovat i poté, co válka skončila.³⁹ Úspěšná neutralita v této válce zanechala dodnes trvajícím odkaz v irské mezinárodní politice a její koncept začal být definován jako samotný základ irské nezávislosti

---

33 Laffan, „Ireland and the EU“, 11.

34 Moody, „Dějiny Irska“, 240.

35 Geany, „Ani přítel“, 34.

36 Ibid, 35.

37 Ibid., 34-35.

38 Moody, „Dějiny Irska“, 240.

39 Geany, „Ani přítel“, 35-36.

a suverenity.⁴⁰

Jakkoliv devastující druhá světová válka byla, pro Irsko se stala příležitostí jak upevnit svou suverenitu a nezávislost v mezinárodním prostoru a tato snaha nadále pokračovala i v poválečném období.⁴¹ V roce 1949 vstoupil v platnost Zákon o Irské republice a Irský svobodný stát byl oficiálně přejmenován na Irskou republiku. V reakci na to britská vláda prohlásila, že se tímto zákonem Irsko vylučuje s Britského společenství národů. Byly tím zpřetrhány poslední legislativní vazby na Velkou Británii a suverenity Irska, kterou se de Valera snažil demonstrovat skrz neutralitu, tak byla oficiálně potvrzená.⁴²

2.3. Irsko a OSN – vznik aktivní neutrality

Po konci druhé světové války vznikla Organizace spojených národů a Irsko se stalo členem OSN v roce 1955. Pro Irsko se stalo hlavním (a až do vstupu do EHS také jediným) mezinárodním a multilaterálním fórem, skrz které se mohlo vyjadřovat ke svým postojům a prioritám v zahraniční politice. V období mezi lety 1957 a 1961, které je známé jako „zlatá éra“ irské diplomacie, se Irsko začalo se například velmi úspěšně podílet na mírových misích OSN, které se staly součástí Irské národní identity a hrdosti.⁴³

Irské členství v OSN samozřejmě přineslo otázku neutrality. Irsko nejen že od vstupu do OSN dává dobrovolně k dispozici svá vojska k mírovým misím, má ještě navíc dle článku 43 Charty OSN povinnost v případě krizových situací dát k dispozici své ozbrojené síly na výzvu Rady bezpečnosti OSN v rámci zachování mezinárodní bezpečnosti a míru.⁴⁴ Pro vůbec samotný přístup k Organizaci spojených národů muselo Irsko a další neutrální státy přistoupit k nové interpretaci neutrality, která vyžadovala odklon od jejího tradičního pojetí. Vstup těchto států do OSN tak dal vzniknout konceptu takzvané aktivní neutrality, která je zmíněna v kapitole o různých druzích neutrality. V rámci zachování a prosazování míru dávají tyto státy své vojenské jednotky k dispozici OSN a stávají se tak aktivními aktéry mezinárodního dění. O aktivní neutralitě se dá mluvit jako o určité šedé zóně neutrality, kde se sice státy aktivně účastní vojenských konfliktů, jejich neutralita však zůstává legitimní.⁴⁵

40 Laffan, „Ireland and the EU“, 10.

41 Laffan, „Ireland and the EU“, 10.

42 Nicole Alecu de Flers, *EU foreign policy and the europeanization of neutral states: Comparing irish and austrian foreign policy* (Abingdon: Routledge, 2012) <https://ebookcentral.proquest.com/lib/natl-ebooks/detail.action?docID=176182>, (staženo 27. 2. 2020), 31.

43 Laffan, „Ireland and the EU“, 179.

44 „Charta Organizace spojených národů a Statut Mezinárodního soudního dvora“, článek 43, https://www.osn.cz/wp-content/uploads/Charta_OSN.pdf (staženo 6.4.2020).

45 Katsumi Ishizuka, *Ireland and International Peacekeeping operations 1960-2000*, (Londýn, Frank Cass, 2004), 43-45.

2.4. Vstup do EHS

Ačkoliv se jednalo o problematiku významnou především v oblasti politiky, s neutralitou přišly i velmi závažné ekonomické důsledky, které Irsko zakoušelo během války i v poválečném období. Irsko se totiž neutralitou ekonomicky izolovalo od téměř celého zbytku světa.⁴⁶ Přetrvávala ochranná opatření z meziválečného období, například irský zákon z roku 1932 Control of Manufactures Act, který zakazoval zahraničním investorům vlastnit většinové podíly v irských průmyslových podnicích. Na rozdíl od většiny ostatních západoevropských zemí tak Irsko neprožívalo poválečný hospodářský růst⁴⁷. I přes 35 let politické nezávislosti na VB tak byla převážná část irské ekonomiky vázána na britskou. Na konci 50.let mířilo přes 75% irského exportu do Británie, odkud zároveň pocházelo přes 50% irského importu.⁴⁸ Taková ekonomická závislost na jiné zemi musela nutně mít i politické důsledky. Pro nezávislý a neutrální stát byla tato závislost velmi zranitelnou pro jeho zahraniční politiku. Bylo tedy jasné, že Irsko nemůže být mimo tak silný ekonomický blok, kterým se stávalo EHS, zejména v případě, že by jeho součástí byla Británie jakožto nejvýznamnější ekonomický partner Irska.⁴⁹

Evropská integrace se pro Irsko stalo čistě ekonomickou otázkou, ale členství v EHS znamenalo také značnou politickou spolupráci. V roce 1959 nahradil Éamona de Valeru nový Taoiseach (irský výraz pro premiéra) Seán Lemass, a s jeho nástupem prošel koncept irské neutrality během 60.let změnou. Lemass (i po něm nastupující Taoiseach Lynch) považoval za jasnou prioritu irské zahraniční politiky ekonomický rozvoj a neutralita byla postavena na druhou kolej.⁵⁰ Při první přihlášce v roce 1961 (kterou podalo Irsko společně s Británií) naznačil, že zvažuje případné vojenské důsledky členství v EHS pro Irsko a dokonce nevyučuje možnost irského vstupu do NATO, pokud to bude nutné. Tato prohlášení však v 60.letech vyvolala vlnu odporu jak v irském parlamentu, tak celé široké veřejnosti. V roce 1967, když Irsko i Velká Británie podávaly přihlášku do EHS podruhé, bylo jasně zdůrazněné, že Evropská společenství a NATO jsou dvě oddělené instituce.⁵¹ Vláda trvala na tom, že EHS nepředstavuje pro Irsko žádné vojenské závazky a Irsko nadále zůstane neutrální i jako členský stát EHS. Irská veřejnost pak v roce 1972 v referendu schválila ústavní dodatek o členství Irska v EHS, do kterého pak vstoupilo (společně s Británií

---

46 FitzGerald, Maurice. (2000). Irish neutrality and European integration, 1960-1972, 3.

47 Ivo Šlosarčík, *Irsko a krize: politika a ekonomika Irské republiky v letech 2008-2014 a jejich evropské souvislosti*, Karolinum, Praha:2014, 14.

48 Laffan, „Ireland and the EU“, 19

49 Maurice FitzGerald, Irish neutrality and European integration, 1960-1972. in *Die Neutralen und die europäische Integration: 1945-1995*, Gehler, Michael. and Steininger, Rolf (eds.), (Viedeň: Böhlau Verlag, 2000), 144-172, https://www.academia.edu/582755/Irish_Neutrality_and_European_Integration_1960-1972, (staženo 27.2.2020), 5.

50 FitzGerald, „Irish neutrality“, 2-3.

51 de Flers, „EU foreign policy“, 63.

a Dánskem) 1.ledna 1973.⁵²

Od svého vzniku se Irsko snažilo stát suverénním státem a cestou k tomuto cíli se stala právě neutralita. Po konci druhé světové války pak Irsko začalo svou neutralitu definovat jako vojenskou, tedy jako neúčast v žádných vojenských aliancích.⁵³ I tak však důsledkem irské poválečné neutralita byla izolace nejen politická, ale i ekonomická, ze které se Irsko potřebovalo vymanit. Se vstupem do EHS však Irsko souhlasilo nejen s integrací ekonomickou, ale v budoucnu také s politickou. Část irské suverenity tak musela být obětována politické spolupráci s ostatními členskými státy.⁵⁴

2.5. Členství v EHS

Neutralita nebyla po zbytek poměrně klidných 70.let prioritou zahraniční politiky a debaty ohledně Irska v EHS se tématu neutrality zásadně vyhýbaly. Mezinárodní situace se pak změnila během 80.let, kdy přišla takzvaná nová studená válka a kladl se mnohem vyšší důraz na mezinárodní vojenskou bezpečnost. Irská vláda se poměrně úspěšně snažila vyhýbat debatám ohledně bezpečnostní spolupráce a především kompatibilitě neutrality s Evropskou politickou spoluprací (EPS) z roku 1970, během 80.let se tento problematický vztah stal ale také vnitropolitickým problémem. Neustále se střídající vlády dvou nejsilnějších stran se navzájem obviňovaly z oslabení důvěryhodnosti irské neutrality v rámci EPS. Když se pak za těchto nestabilních podmínek na konci 80.let přijímal Jednotný evropský akt, vydala irská vláda Národní deklaraci o neutralitě, která stanovila, že JEA se nezabývá žádnými vojenskými aspekty bezpečnosti a nijak neovlivňuje mezinárodní status vojenské neutrality.⁵⁵ Na začátku 90.let se Evropská hospodářská společenství ocitla na začátku nové kapitoly vývoje evropské integrace – vzniku Evropské unie.

2.6. Maastrichtská smlouva a konec 20.století

Maastrichtská smlouva, nebo také Smlouva o Evropské unii, byla podepsána v Maastrichtu 7.února 1992 a vstoupila v platnost 1.listopadu 1993. Jejím vstupem v platnost se tak z Evropského hospodářského společenství stala Evropská Unie, která je založena na třech pilířích: Evropských společenstvích a dvou oblastech spolupráce – Společná zahraniční a bezpečnostní politika

---

52 de Flers, „EU foreign policy“, 32.

53 Neal G. Jesse, Contemporary irish neutrality: Still a singular stance, *New Hibernia Review / Iris Éireannach Nua*, 11, č. 1 (jaro, 2007), 74-95, <https://www.jstor.org> (staženo 15. 3. 2020), 79.

54 Jesse, Contemporary Irish neutrality“, 80.

55 de Flers, „EU foreign policy“ 63-64.

a spravedlnost a vnitřní věci.⁵⁶

Tato smlouva znamenala novou fázi ve vývoji Evropského společenství. Jejím cílem bylo především dále prohlubovat evropskou integraci a vytvářet co největší jednotu evropského kontinentu, posilovat ekonomickou spolupráci, a v neposlední řadě také integraci na politické a mezinárodní rovině: „*Unie si stanovuje tyto následující cíle: [...] prosadit svou identitu na mezinárodní scéně, především skrz implementaci společné zahraniční a bezpečnostní politiky, včetně případného zformování společné obranné politiky, která by časem mohla vést ke společné obraně*“.⁵⁷

Jednou z nejdůležitějších částí Maastrichtské smlouvy byla Společná zahraniční a bezpečnostní politika (dále jen SZBP), kterou tato smlouva stanovila jako druhý pilíř Evropské unie. Mezi cíle SZBP patřilo: chránit společné hodnoty, zájmy a nezávislost Unie; posilovat její bezpečnost a bezpečnost všech členských států; zachovávat mír a posilovat mezinárodní bezpečnost v souladu s Chartou OSN, propagovat mezinárodní spolupráci a upevňovat demokratické principy, včetně dodržování lidských práv a základních hodnot.⁵⁸ Koncept SZBP byl založen převážně na Evropské politické spolupráci z roku 1970. Po skončení studené války byla SZBP dalším krokem k aktivnější politické spolupráci.⁵⁹

Maastrichtská smlouva obsahovala také deklaraci členských států, které byly zároveň členy Západoevropské unie, o spolupráci mezi EU a ZEU. Jednalo se především o spolupráci v rámci obranné a bezpečnostní politiky. Maastrichtská smlouva tak vytvářela ze ZEU obranný mechanismus Evropské unie a evropský pilíř NATO.⁶⁰ V této deklaraci také ZEU zvala ostatní členské státy Unie, aby se k ní připojily, případně aby se staly jejími pozorovateli. Irská republika přijala pozvání k tomu být jejím pozorovatelem, což může být vzhledem k neutralitě považováno za kontroverzní rozhodnutí.⁶¹

Ratifikace Maastrichtské smlouvy musela být Irsku schválena veřejným referendem. Kampaň, která referendu předcházela, se točila kolem dvou hlavních témat. První z nich byla problematika potratů. Druhým tématem, kolem kterého se strhla debata, byla SZBP a irská

56 „Smlouva o Evropské unii / Maastrichtská smlouva“, Oficiální webové stránky Evropského parlamentu, <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/cs/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/maastricht-treaty> (20.3.2020).

57 „Treaty on European Union“, (Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1992), https://europa.eu/european-union/sites/europa.eu/files/docs/body/treaty_on_european_union_en.pdf (staženo 15.3.2020), článek B.

58 „Treaty on European Union“, článek J1.

59 „Zahraniční a bezpečnostní politika“, Euroskop, <https://www.euroskop.cz/8916/sekce/zahranicni-a-bezpecnostni-politika/> (staženo 20.3.2020).

60 Surya P. Subedi, „Neutrality in a Changing World: European Neutral States and the European Community“, *The International and Comparative Law Quarterly*, 42, č. 2 (duben 1993), 238-268, <https://www.jstor.org> (staženo 10.3.2019), 257-258.

61 Subedi, „Neutrality in a changing world“, 260.

neutralita.⁶² Hlavní problém pro Irsko představovala SZBP kvůli případnému paktu společné obraně, který by mohla znamenat konec irské neutrality. Část obyvatelstva se tak obávala, že by v budoucnu muselo Irsko obětovat svou neutralitu i suverenitu kvůli členství v EU. Hlavní motivací Irska pro jeho členství v Evropských společenstvích byla ekonomická integrace a Maastrichtská smlouva nabízela celou řadu dalších výhod v této rovině. Její odmítnutí by mohlo znamenat konec ekonomické spolupráce a návrat k plné ekonomické závislosti na Británii. Částečná ztráta suverenity kvůli EU tak nebyla takový problém, ale neutrality se Irové odmítli vzdát.⁶³ Irská delegace během vyjednávání o Maastrichtské smlouvě s ostatními členskými státy tak neustále zdůrazňovala důležitost zachování neutrality i po přijetí Maastrichtské smlouvy Tato jednání byla úspěšná a smlouva obsahuje článek J4, takzvanou Irskou klauzuli⁶⁴, v konkrétním znění: „*Politikou Unie nebude v souladu s tímto článkem nijak dotčen specifický charakter bezpečnostní a obranné politiky konkrétních členských států a budou respektovány povinnosti konkrétních členských států vůči NATO, které budou slučitelné se společnou bezpečnostní a zahraniční politikou stanovenou v tomto rámci*“.⁶⁵ Maastrichtská smlouva tak nejen, že irskou neutralitu neohrozila, ale dokonce ji tímto článkem specificky uznala. Podepsáním a ratifikací smlouvy potvrdily všechny členské státy, že uznávají a respektují irskou neutrální pozici.⁶⁶

Referendum k ratifikaci Maastrichtské smlouvy nakonec v Irsku proběhlo 18.června 1992. Účast byla 57,3% voličů, přičemž pro její ratifikaci se vyjádřilo 69,1 %, proti 30,9%.⁶⁷ Smlouva o Evropské unii tak byla ratifikována všemi členskými státy a mohla vstoupit v platnost následující rok.⁶⁸

Na konci 90.let 20.století byla i po přijetí Maastrichtské smlouvy debata o neutralitě velmi živá. Objevila se například při procesu ratifikace Amsterodamské smlouvy, která upravovala Maastrichtskou smlouvu a Irsko ji přijalo v referendu v roce 1997. Debatu rozvířilo také takzvané Partnerství pro mír (PfP – Partnership for Peace), program pod záštitou NATO, ke kterému se Irsko v roce 1999 připojilo. Tato spolupráce byla na první pohled kontroverzní a někteří lidé se obávali, že se až příliš blíží skutečnému členství v NATO. PfP však v žádném případě nedělalo z Irska člena NATO, jeho hlavním cílem je udržování míru, což je v souladu s irskou neutralitou, které se na mírových operacích podílelo tradičně již pod záštitou OSN. PfP si nakonec získalo podporu

---

62 Ralf, Jagow, *Ireland's future in european union*, (diplom.de, 2001), <https://books.google.cz/books?id=-V17AQAAQBAJ&pg=PA1&dq=Ireland+%27s+future+in+the+european+union&hl=cs&sa=X&ved=2ahUKEwjf3LXan5PqAhWnQkEAHTQcBIgQ6AEwAnoECAUQA#v=onepage&q&f=false> (staženo 15.3.2020).19-20

63 Jagow, „Ireland's future“, 21-22.

64 de Flers, „EU foreign policy“, 65.

65 Treaty on European Union, článek J4.

66 Subedi, „Neutrality in a changing world“, 257-259.

67 Laffan, „Ireland and the EU“, 108.

68 „Maastrichtská smlouva“, Oficiální webové stránky Evropského parlamentu.

veřejnosti, která tuto spolupráci považovala za kompatibilní s neutralitou, zvláště, pokud jejím důvodem jsou mírové operace.⁶⁹

Irský koncept neutrality se během druhé poloviny 20.století změnil od snahy irského národa uniknout závislosti na Británii, přes upevnění vlastní nezávislosti až k evropské integraci⁷⁰. Během druhé světové války byla neutralita založená na morálním principu toho, že by Irsko jako národ mělo zůstat stranou válek jiných národů a že neutralitou upevní svou nezávislost na Británii. Během následujících dekád se pak neutralita pro irskou veřejnost stala více než pouhou politikou – stala se symbolem národní tradice.⁷¹ S tímto přístupem k neutralitě vstupovalo Irsko do 21.století.

3. Irská neutralita a evropská integrace ve 21.století

Již od svého vzniku byla neutralita podporována veřejností a podpora zůstala vysoká i ve 21.století. Svou velkou roli v zachovávání neutrality tak tradičně hraje nejen oficiální politika stran a irské vlády, ale také veřejné mínění.⁷² V letech 2001-2002 probíhal v Irsku průzkum veřejného mínění (Irish social and political Attitudes Survey - ISPAS), ve kterém dotazovaní odpovídali na otázku, co pro ně znamená irská neutralita. Tento průzkum ukázal, že nejvíce veřejné podpory má koncept neutrality, který prosazuje tyto cíle zahraniční politiky: neúčast Irska ve válkách, irská nezávislost a nestrannost, prosazování míru, ne-agrese a použití vojenské síly jen při sebeobraně a při mírových operacích OSN. Charakteristiky popsané v tomto průzkumu odpovídají konceptu aktivní, nebo také pozitivní neutrality.⁷³

Výzkum z roku 2001/2002 také ukázal, že 72% respondentů bylo pro pokračování politiky neutrality, neexistoval však jasný pohled irské veřejnosti na to jestli členství v EU a další integrace ve 21.století nebude v konfliktu s jejich chápáním aktivní neutrality.⁷⁴ Koncept aktivní či pozitivní neutrality je poněkud jiný, než vojenská neutralita, jejíž definice je omezená na neúčast ve vojenských aliancích. Akademické studie nazývají tuto vojenskou neutralitu také realistickým konceptem irské neutrality.⁷⁵ Za svůj si tento koncept vzaly dvě nejsilnější irské politické strany Fianna Fáil a Fine Gael.⁷⁶ Byl a je stabilně podporován irskou vládou, a jak jasně stanovila Bílá

---

69 Jesse, „Contemporary Irish neutrality“, 91.

70 Jesse, „Contemporary Irish neutrality“, 95.

71 Ibid., 91

72 Ibid., 90-95

73 Karen, Devine, „Parties attitude towards neutrality“, *Irish Political Studies*, 24, č.4, 467-490, <https://www.tandfonline.com/>, (staženo 15.3.2020), 469 – 470.

74 Jesse, „Contemporary Irish neutrality“, 91.

75 Déirdre de Búrca, „The place of neutrality in Irish politics“, (příspěvek přednesený v rámci konference Neutrality, Irish Experience, European Experience, Dublin Monthly Meeting of the[Quakers] Peace Committee, Trinity College, Dublin, Irsko, 8.-9. května 2009), 8.

76 Devine, „Parties attitude“, 470.

kniha o zahraniční politice, kterou vydalo ministerstvo zahraničí v roce 1996, vojenská neutralita je jedním z hlavních elementů irské zahraniční politiky, která je ztělesněna skrz neúčast ve vojenských aliancích.⁷⁷ I na začátku 21.století se irská vláda jasně vyjádřila, že neutralita zůstává v centru irské zahraniční politiky. Brian Cowen, tehdejší ministr zahraničí, v roce 2001 prohlásil, že vláda je pevně oddána irské vojenské neutralitě, a irské zapojení do SZBP je s touto politikou naprosto v souladu.⁷⁸

Neutrální politika irské vlády na začátku 21.století byla tedy založena na tom, že Irsko zůstávalo mimo války i aliance. V praxi však pro Irsko jeho neutralita zároveň ale znamenala i spolupráci s dalšími státy a mezinárodními aktéry, které mají stejné hodnoty jako Irsko - totiž vytvořit spravedlivější svět a zachovávat mír. Pro Irsko toto konkrétně projevovalo v aktivním zapojení do mírových operací OSN. Noel Dorr, bývalý irský diplomat, argumentuje, že v tomto pojetí neutrality je irské členství v EU a integrace ke společné bezpečnostní politice naprosto v souladu a rozšiřuje možnosti malého státu, jako je Irsko, aniž by ohrožovalo jeho neutralitu.⁷⁹

Přesto se však v průběhu 21.století nadále objevovaly obavy ohledně kompatibility evropské politické integrace s irskou neutralitou. Jakmile se jednalo o hlubší integraci v rámci bezpečnostní a obranné politiky, začalo se Irsko obávat o budoucnost neutrality. Tyto obavy byly zřetelné zejména při ratifikaci Smlouvy z Nice, Lisabonské smlouvy a irském zapojení do Stále strukturované spolupráce, kterým se tato práce bude dále věnovat.

4. Smlouva z Nice

Smlouva z Nice byla podepsána ve francouzském Nice 26.února 2001, trvalo však téměř dva roky, než byla ratifikována. V platnost vstoupila až 1.února 2003. Tato smlouva upravovala předchozí smlouvy o založení Evropských společenství, jako Maastrichtská či Amsterodamská smlouva z roku 1999, a měla za úkol reformovat institucionální uspořádání EU kvůli přípravě na rozšíření o nové členské státy.⁸⁰

Kromě příprav na rozšiřování EU obsahovala Smlouva z Nice také určité úpravy, které se týkaly SZBP. Největší a nejkontroverznější změnou v této oblasti bylo odstranění tzv. merger clause z Amsterodamské smlouvy. Dle této klauzule měla EU udržovat velmi blízký institucionální vztah

---

77 Jesse, „Contemporary Irish neutrality“, 81.

78 Jesse, „Contemporary Irish neutrality“, 81.

79 Noel Dorr, the significance of neutrality in irish foreign policy, (příspěvek přednesený v rámci konference Neutrality, Irish Experience, European Experience, Dublin Monthly Meeting of the[Quakers] Peace Committee, Trinity College, Dublin, Irsko, 8.-9. května 2009), 23.

80 „Niceská smlouva“, Oficiální webové stránky Evropského parlamentu, <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/cs/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-nice> (staženo 20.3.2020).

se ZEU s výhledem toho, že ZEU by v budoucnu mohla být integrována do EU, pokud by se tak Evropská rada rozhodla. Její vymazání ze smlouvy znamenalo, že přesun všech institucí a způsobilostí ZEU (která byla podle Maastrichtské smlouvy obranným mechanismem a pilířem NATO pro EU, viz kapitola o Maastrichtské smlouvě) do EU se dal do pohybu.⁸¹ S tím souvisela také další změna, kterou smlouva v oblasti SZPB přinášela, a to vytvoření Politického a bezpečnostního výboru v Bruselu. EU by tak měla kontrolu nad Petersberskými úkoly, které představovaly vojenské operace krizového řízení, včetně mírových a humanitárních misí, ke kterým měla dříve zmocnění pouze ZEU.⁸²

Petersberské úkoly by tak vykonávaly Evropské síly rychlého nasazení, o jejichž vzniku bylo rozhodnuto na summitu EU v roce 1999. Irská vláda se rozhodla zapojit, ale důrazně trvala na tom, že bude mít stále právo na to rozhodnout se o své účasti u každého konkrétního případu. Dále také vláda vyhlásila, že irské jednotky mohou být vyslány pouze pod takzvaným „triple lock“ mechanismem, což znamená, že jakoukoliv vojenskou akci musí schválit mandátem OSN, Dáil Éireann (irský výraz pro dolní komoru parlamentu, dále jen Dáil) a nakonec s ní musí souhlasit samotná vláda.⁸³

4.1. První kampaň a referendum

Irsko bylo jediným z tehdejších 15 členských států, kde bylo zákonem vyžadováno, aby vyhlásil ohledně Smlouvy z Nice referendum.⁸⁴ Tato nutnost referenda v Irsku vycházela z ústavy, konkrétně z článku 6, který poskytuje ochranu suverenity státu a z rozhodnutí nejvyššího soudu v 80. letech, že všechny úpravy zakládajících evropských smluv musí být schváleny veřejným referendem, což se v minulosti týkalo už Jednotného evropského aktu, Maastrichtské smlouvy a Amsterodamské smlouvy.⁸⁵ Referendum ke Smlouvě z Nice bylo v Irsku vyhlášeno na 8. června 2001.⁸⁶

Vládní kampaň před tímto referendem se soustředila primárně na rozšiřování EU. Vzhledem k tomu, že měla podporu všech významných politických stran, předpokládalo se, že smlouva bude

---

81 Karen Devine, Irish neutrality and Lisbon Treaty, (příspěvek přednesený v rámci konference Neutrality, Irish Experience, European Experience, Dublin Monthly Meeting of the [Quakers] Peace Committee, Trinity College, Dublin, Irsko, 8.-9. května 2009), 30.

82 Daniel R. Sweeney, „The two referenda on Nice, the security debate in Ireland, and the limits of Europeanization“, Nepublikováno, (2003), <http://aei.pitt.edu/2961/> (staženo 6.4.2020). 5

83 de Flers, „EU foreign policy“, 66.

84 Eithne Murphy, „The Nice treaty and the irish referendum“, *Studies: An Irish Quarterly Review*, 91, č. 362 (léto, 2002), 114-124, <https://www.jstor.org> (staženo 2.3.2020), 114.

85 Murphy, The Nice treaty, 116,

86 Ibid., 114.

v referendu schválena stejně snadno, jako dosud všechny předchozí smlouvy.⁸⁷ Kromě politických stran podporovala přijetí smlouvy také elita z oblasti kultury, byznysu nebo církve.⁸⁸

Vládní koalice Fianna Fáil a Progresivních demokratů, podporovaná Fine Gail a Labouristickou stranou, však velmi silně podcenila kampaň odpůrců smlouvy. Ti se snažili odvést debatu od rozšiřování Unie a výhod, které by z tohoto rozšíření Irsko získalo k jiným argumentům. Tím hlavním byl ohrožení irské neutrality, které podle nich Smlouva z Nice představovala.⁸⁹ K odpůrcům Smlouvy z Nice patřily Strana zelených, Sinn Féin a Socialistická dělnická strana. Sinn Féin byla jakožto silně nacionalistická strana proti prohlubování evropské integrace již od 70.let a ohrožení suverenity a neutrality irského národa byla jejím konstantním argumentem proti integraci.⁹⁰ Strana zelených se pak dokonce přikláněla k tomu, že by Irsko mělo mít výjimku z podílení se na všech vojenských snahách EU, včetně Petersberských úkolů a Sil rychlého nasazení.⁹¹ K těmto menším politickým stranám se přidali jak různé individuální osobnosti, tak řada skupin a hnutí, které již dříve oponovaly smlouvám upravujícím EU a evropské integraci (například Peace and Neutrality Alliance – PANA⁹²).

Oponenti kritizovali především to, že EU na sebe brala pravomoci, které dřív patřily ZEU. Politický a bezpečnostní výbor, který tato smlouva měla vytvořit, by byl pod kontrolou Evropské rady, která by měla strategickou a politickou kontrolu nad krizovým řízením. Ta by probíhala pod podmínkou souhlasu všech členských států a neobsahovala by žádné garance vzájemné obrany, přesto však tyto změny byly hlavním důvodem kontroverzí. Obavy plynuly z údajné militarizace Evropy, která se snaží pomalu stát vojenskou aliancí a ohrožuje tak irskou neutralitu.⁹³ V kampani se oponentům navíc podařilo propojit Smlouvu z Nice s NATO skrz Evropské síly rychlého nasazení a během kampaně se pak například objevovaly plakáty s nápisy: no NICE, no NATO.⁹⁴

Ministr zahraničí Brian Cowen se snažil veřejnost přesvědčit, že tato hesla jsou nepravdivá a vyvracel argumenty oponentů. Například poukázal na to, že Smlouva z Nice by měnila velice málo v oblasti SZBP oproti předchozím smlouvám, a všechny tyto problémy, jako například asistence v Petersberských úkolech, byly už schválené v Amsterodamské smlouvě. Odmítal, že by Smlouva z Nice mohla vést ke konci neutrality, zvýšit militarizaci EU nebo nějak souvisela s NATO. Takové interpretace Smlouvy z Nice, které někteří autoři označují za nepřesné

87 Sweeney, „The two referenda on Nice“, 3-4.

88 Devine, „Parties attitude“, 484.

89 Sweeney, „The two referenda on Nice“, 4.

90 O'Brennan, John, Ireland says No (again): the 12 June 2008 Referendum on the Lisbon Treaty, *Parliamentary Affairs*, 62, (2009), 258-277, <https://www.maynoothuniversity.ie/people/john-obrennan#3> (staženo 6.4.2020), 6.

91 Devine, „Parties attitude“, 484.

92 PANA: The Irish Peace And Neutrality Alliance, webové stránky skupiny PANA, <https://www.pana.ie/> (staženo 16.4.2020).

93 Sweeney, „The two referenda on Nice“, 5-6.

94 Ibid., 17.

a nepravdivé, však provázely celou kampaň před prvním referendem.⁹⁵

První referendum ke Smlouvě z Nice mělo rekordně nízkou účast. Hlasovalo pouze 34,8% elektorátu a proti ratifikaci smlouvy bylo 53,9% voličů.⁹⁶ Pro vládu to byl velmi překvapivý výsledek. Bylo to totiž poprvé, kdy smlouva k evropské integraci byla v Irsku zamítnuta. Kvůli tomuto výsledku referenda pak musel být pozastaven ratifikační proces v celé Unii⁹⁷ a Taoiseach Bertie Ahern vyjádřil zklamání „*Jsem samozřejmě hluboce zklamán výsledkem referenda [...] tento výsledek zklamal také naše partnery a kandidátské země [...] Smlouva z Nice je o rozšíření Evropské unie a o tom, dát ostatním stejnou šanci k rozvoji, kterou jsme my dostali před třiceti lety [...] Smlouva je naprosto v souladu s vládní politikou neutrality [...] není o evropské armádě a neobsahuje žádný pakt vzájemné obrany.*“⁹⁸

4.2. Národní fórum o Evropě a Sevillské deklarace

Irská vláda svolala na 18.října 2001 Národní fórum o Evropě. Vytvořila tak prostor pro diskusi o problémech, které se díky referendu ukázaly být relevantní pro irské členství v Unii. Jak vyplynulo i z veřejného mínění, nejpálčivějším z těchto problémů byla bezpečnostní a obranná politika. Ti, kteří hlasovali proti ratifikaci Smlouvy z Nice uvedli jako jeden z hlavních důvodů obavy z ohrožení neutrality, zejména kvůli irské účasti v Silách rychlého nasazení. Fórum proto žádalo vládu, aby ujistilo irskou veřejnost o tom, že ani Smlouva z Nice (ani žádná jiná předchozí smlouva) nijak nenaznačuje, že by Irsko mělo opustit svou neutrální politiku. Zároveň vládu žádalo o ujištění, že Irsko neplánuje vstup do jakéhokoli paktu vzájemné obrany nebo evropské armády a bez výslovného souhlasu irské veřejnosti takové plány ani nevzniknou. Podobný požadavek mělo fórum i na ostatní členské státy. Po nich žádalo potvrzení, že irský status neutrality bude plně respektován při jakékoli spolupráci v bezpečnostní politice na evropské úrovni. Výsledkem Národního fóra byly takzvané Sevillské deklarace vydané 21.června 2002: Národní deklarace Irska a Deklarace Evropské rady. Irská vláda a členské státy EU v těchto deklaracích prohlásily, že nic, co obsahuje smlouva nebude mít žádný dopad na irskou vojenskou neutralitu.⁹⁹

---

95 Sweeney, The two referenda on Nice, 4-6.

96 de Flers, „EU foreign policy“, 66.

97 Sweeney, „The two referenda on Nice“ 17

98 „European Council 18/19 June 2009 Statement by the Taoiseach, Brian Cowen T.D.“, Department of the Taoiseach, Archived Speeches and Press Releases.

99 Sweeney, „The two referenda on Nice“, 19-21.

4.3. Druhé referendum

Kampaň před druhým referendem tak byla výrazně jiná. Vláda nadále mluvila o tom, že ratifikace smlouvy je klíčová k rozšíření EU o 12 nových členů.¹⁰⁰ Zároveň však s ohledem na obavy veřejnosti o irskou neutralitu, vyjádřené odmítnutím Smlouvy z Nice, ujistovala vláda veřejnost o zachování irské neutrality a zdůrazňovala mechanismus „triple lock“ pro účast irských vojenských jednotek na řešení krizí prostřednictvím EU.¹⁰¹ Snažila se irským občanům co nejlépe předat informace ohledně toho, čím se Smlouva z Nice vlastně zabývá. Po prvním referendu se totiž ukázalo, že hlavním důvodem nízké účasti byla především nedostatečná informovanost o obsahu smlouvy během kampaně.¹⁰² Odpůrci Smlouvy z Nice byli ve druhé kampani daleko slabší, než v první. Většina jejich argumentů byla přehlušena výsledky Národního fóra. Proti vypsání druhého referenda se ostře vyhranili s tím, že to není v souladu s demokratickými principy. Kampaň pro přijetí smlouvy ale argumentovala, že vypsání druhého referenda je naprosto legitimní s ohledem na účast nižší než 35% u referenda prvního.¹⁰³

Sevillské deklarace nebyly jediným výsledkem Evropského fóra. Vláda rozhodla o vytvoření ústavního dodatku číslo 26, který by Irsku bránil stát se součástí jakékoliv společné obrany EU, a na základě kterého by pak Irsko přijalo Smlouvu z Nice.¹⁰⁴ O přijetí tohoto ústavního dodatku, a o následném schválení ratifikace Smlouvy z Nice, hlasovali irští občané v referendu. Referendum se konalo 19.října 2002 a účast byla skutečně mnohem vyšší než v referendu prvním. Celkem se zúčastnilo 49,5% elektorátu, přičemž 62,9% voličů hlasovalo pro přijetí tohoto ústavního dodatku, a tím schválilo i přijetí samotné Smlouvy z Nice.¹⁰⁵ Tento ústavní dodatek, který je nyní v irské ústavě zaevidován jako článek 29.4.9, má toto znění: „*Stát nesmí přijmout rozhodnutí přijímané Evropskou radou o vytvoření společné obrany podle článku 42 Smlouvy o Evropské unii, pokud by tato společná obrana zahrnovala stát*“¹⁰⁶ (rozuměj Irsko). Smlouva z Nice tak Irsku zajistila doslova ústavní zákaz podílet se na společné evropské obraně.¹⁰⁷

---

100 Devine, „Parties attitude“, 484.

101 de Flers, „EU foreign policy“, 66.

102 Richard Sinnot, *Attitudes and Behaviour of the irish electorate in the first referendum on the Treaty of Nice*, (Public Opinion and Political Behaviour Research Programme Institute for the Study of Social Change, University College Dublin, 2002). <https://www.ucd.ie/geary/static/publications/workingpapers/isscwp20029.pdf> (staženo 5.4.2020), 11 – 13.

103 O'Brennan, John, „Ireland's Return to 'Normal' EU Voting Patterns: The 2002 Nice Treaty Referendum“. *European Political Science*, 2 (2003), 5-14, <https://www.maynoothuniversity.ie/people/john-obrennan#3> (staženo 6.4.2020), 4.

104 *Twenty-Sixth Amendment of the Constitution (Treaty of Lisbon) Act 2002*, <http://www.irishstatutebook.ie/eli/2002/ca/26/schedule/enacted/en/html#sched-part2> (staženo 6.4.2020).

105 de Flers, „EU foreign policy“, 67.

106 Irish constitution, Article 29.4.9, <http://www.irishstatutebook.ie/eli/cons/en/html#article20> (staženo 6.4.2020)

107 Noel Dorr, the significance of neutrality in irish foreign policy, 23 Dorr, Noel, The significance of neutrality in irish

Přestože Smlouva z Nice neobsahovala žádné výrazné změny v oblasti SZBP, především v porovnání Maastrichtskou či Amsterodamskou smlouvou, její odpůrci byli schopni voliče přesvědčit o tom, že ohrožení neutrality je reálné a Smlouva z Nice tak byla první smlouvou k evropské integraci, která v Irsku neprošla na první pokus. Výsledek prvního referenda ovlivnila sice velmi nízká účast, přesto však ti, kteří hlasovali proti ratifikaci smlouvy, uvedli jako jeden z hlavních důvodů obavy o ztrátu neutrality. Na začátku 21.století byla neutralita tak nedílnou součástí chápání irské národní identity, že jakékoliv její ohrožení nepřicházelo v úvahu. V případě schvalování Smlouvy z Nice v Irsku se tak neutralita stala výraznou komplikací. Nejen, že výsledky prvního irského referenda prodloužily ratifikační proces smlouvy v celé Unii, jelikož Irsko bylo jediným členským státem, který odmítl smlouvu přijmout, ještě navíc si vyžádaly dlouhá jednání nejen v irské vládě, ale i mezi všemi členskými státy EU. Bez konkrétních pojištění a ujistění, kterými byli Sevillské deklarace a ústavní dodatek č. 26, nebyli Irové ochotní Smlouvu z Nice ratifikovat. Nakonec však dosáhlo Irsko svého a Smlouvu z Nice ratifikovalo a neutralita zůstala zachována.

5. Lisabonská smlouva

Lisabonská smlouva byla podepsána 13.prosince 2007 v portugalském Lisabonu a v platnost vstoupila 1.prosince 2009, poté, co ji ratifikovalo všech tehdejších 27 členských států. Upravuje například pravomoci Evropského parlamentu a dává mu několik nových funkcí.¹⁰⁸ Dále také ruší tři evropské pilíře, vytvořené Maastrichtskou smlouvou, a mění tak strukturu EU. Lisabonská smlouva sice není Evropskou ústavou, ale obsahově se téměř neliší od Smlouvy o Ústavě pro Evropu, která byla přijata členskými státy na mezivládní konferenci v roce 2004, ale nikdy nevstoupila v platnost, jelikož ji odmítli schválit voliči ve Francii a Nizozemí.¹⁰⁹

5.1. Kampaň před prvním referendem

Irsko bylo i tentokrát jediným členským státem, který ohledně Lisabonské smlouvy vyhlásil národní referendum, kterému samozřejmě předcházela několikaměsíční kampaň podporovatelů

---

foreign policy, (příspěvek přednesený v rámci konference Neutrality, Irish Experience, European Experience, Dublin Monthly Meeting of the[Quakers] Peace Committee, Trinity College, Dublin, Irsko, 8.-9. května 2009) <https://www.pana.ie/download/NeutralityIrishEuropeExperience.pdf> (staženo 10.3.2020), 23.

108 „Lisabonská smlouva“, Oficiální webové stránky Evropského parlamentu, <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/cs/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-lisbon> (staženo 20.3.2020).

109 Michael Ray, „Lisbon Treaty: History, Summary, & Definition Of Article 50“, *Encyclopedia Britannica*, (2018), <https://www.britannica.com/event/Lisbon-Treaty> (staženo 8.4.2020).

i odpůrců smlouvy. Na straně pro Lisabonskou smlouvu stály tři největší politické strany: vládnoucí strana Fianna Fáil a dvě největší opoziční strany, Fine Gael a Labouristická strana. Koaliční partner Fianna Fáil, Progresivní demokratická strana, byl také pro přijetí Lisabonské smlouvy. Zajímavé je, že Strana zelených, která byla velmi dominantní v kampani proti Smlouvě z Nice, byla tentokrát součástí vládnoucí koalice a tak i když strana jako taková nezaujala jasné stanovisko, její ministři podporovali Lisabonskou smlouvu. Kromě politických stran podporovalo kampaň množství nevládních organizací z řad obchodních a občanských spolků, například Irská aliance pro Evropu. V kampani proti přijetí Lisabonské smlouvy figurovala z politických stran především Sinn Féin, stejně jako v kampani proti Smlouvě z Nice. Připojily se také Socialistická strana, Komunistická strana Irska a Socialistická dělnická strana a řada nezávislých politiků. Mnohem výraznější složkou kampaně proti Lisabonu ale byly aktivistické skupiny a hnutí. Stejně jako v kampani proti Smlouvě z Nice se přidala do kampaně proti Lisabonské smlouvě PANA, která se stavěla zejména proti údajné Evropské armádě. Dále také skupina Libertas a hnutí National platform, které ve snaze ochránit irskou suverenitu vystupovalo proti evropské integraci od svého vzniku v 70. letech. Obavy o zachování neutrality, z militarizace EU a dokonce americké agrese byly velmi důležitými tématy této kampaně, kromě nich se však kampaň proti Lisabonské smlouvě zabývala také tématy jako sociální politika, migrace, privatizace a v případě katolických skupin v rámci kampaně také problematika rozvodů, potratů, nebo homosexuálních sňatků.¹¹⁰

Podporovatelé Lisabonské smlouvy se snažili poučit z prvního referenda o Smlouvě z Nice a nepodcenit tentokrát svou kampaň. Evropské instituce a Irská vláda daly k dispozici velké množství fondů, vláda za pro-lisabonskou kampaň utratila celkem 5 milionů euro. Tato kampaň se zaměřovala především na celkové výhody členství v EU a evropské integrace spíše než na Smlouvu samotnou. Mnohem důraznější taktiku, než v kampani před referendem o Smlouvě z Nice, vedl nejen tábor pro Lisabonskou smlouvu, ale i tábor proti, který se soustředil na negativní dopady hlubší integrace.¹¹¹

Klíčové problémy, které dominovaly debatě před referendem se dají rozdělit na dvě hlavní témata. Prvním z nich jsou problémy týkající se ekonomiky a do jaké míry poskytovala Lisabonská smlouva Irsku výhody v jeho ekonomické pozici v EU (silně rezonující téma kvůli probíhající celosvětové ekonomické krizi). Druhým tématem byla otázka suverenity a identity Irska. Problematika suverenity a identity v Lisabonské smlouvě se také dále dá rozdělit na dva směry: první z nich se zabýval reprezentací Irska v institucích EU, ať už z hlediska demografického deficitu a nedostatku národní identity, kterými Irsko jako velmi malý stát údajně trpělo ve vztahu

---

110 O'Brennan, „Ireland says No“, 6-8.

111 Connor T. Jerzak, „The EU's Democratic Deficit and Repeated Referendums in Ireland“, *International Journal of Politics and Society*, 27, č. 3 (červen, 2014), 367-388, <https://www.jstor.org> (staženo 2.3.2020), 377.

k EU, tak zastoupením irské reprezentace v institucích EU, jejichž strukturu Lisabon měnil. Druhým elementem byla vidina militarizace a údajný postup směrem k vytvoření evropské armády, což by znamenalo ohrožení irské neutrality, suverenity a identity.¹¹²

Řada politických stran v čele s Sinn Féin, společně s hnutím PANA, stavěla své argumenty okolo tématu irské neutrality a tvrdila, že neutralita v Irsku postupně slábne s každou další pozměňující smlouvou EU a Lisabonská smlouva neutralitu dále ohrozí. Tábor proti smlouvě se snažil ve voličích vyvolat přesvědčení o tom, že vláda neochrání neutralitu. Naopak je důvod ji podezřívát z toho, že se společně s ostatními členskými státy snaží postupně militarizovat EU a vytvořit evropskou armádu. Odpůrci smlouvy se také snažili propojit EU s militaristickou agendou, konkrétně americkou, ačkoliv k tomu neměli důkazy. Irská vláda sice nechala od počátku války v Iráku (rok 2003) používat letiště v Shannonu americkou armádu, nebylo to ale rozhodnutí o podílení se na válce, pouze součást dlouhodobé dohody mezi USA a Irskem, která s válkou neměla nic společného. Odpůrci Lisabonské smlouvy to však ilustrovali jako příklad toho, že se EU posouvá k maximalistické obranné a bezpečnostní agendě.¹¹³

5.2. První referendum

První referendum k Lisabonské smlouvě se konalo 12.června 2008. Irsko bylo jediným členským státem, který ohledně schválení smlouvy vyhlásil národní referendum, stejně, jako o pět let dříve v případě Smlouvy z Nice, a i tentokrát byla Smlouva zamítnuta v prvním referendu. Účastnilo se ho celkem 53,1% všech voličů a z nich 53,4% hlasovalo proti ratifikaci Lisabonské smlouvy. Účast byla vyšší, než v prvním referendu o Smlouvě z Nice, a to téměř o 20 procentních bodů, což bylo následkem daleko důraznější formy před-referendové kampaně obou táborů. Znamenalo to ovšem, že tentokrát nemohl být argument nízké účasti v prvním referendu považován za legitimní důvod k vyhlášení referenda druhého.¹¹⁴

Pro vládní koalici, která po své důrazné a dobře financované kampani na podporu smlouvy byla velmi optimistická, byly výsledky referenda šokující. Taoiseach Brian Cowen prohlásil, že je výsledek referenda „*zdrojem zklamání pro mě i mé kolegy ve vládě [...] teď je naší povinností reflektovat důsledky tohoto hlasování pro Irsko, abychom se mohli posunout dopředu [...]*“.¹¹⁵

Dle výsledků výzkumů Evropské komise více než polovina lidí, kteří se rozhodli neúčastnit

---

112 O'Brennan, „Ireland says no“, 9-10.

113 Ibid., 12.

114 Jerzak, The EU's Democratic Deficit, 377.

115 „EU Reform Thrown Into Turmoil As Irish Reject Treaty“, CNN, 13.června 2008, <http://edition.cnn.com/2008/WORLD/europe/06/13/ireland.eu/> (staženo 8.4.2020).

se referenda uvedli jako důvod, že nerozuměli, čím se smlouva zabývá. Ti, kteří hlasovali pro Smlouvu, měli jako svou hlavní motivaci přesvědčení, že Lisabonská smlouva je v nejlepším zájmu Irska. Všechny jejich důvody byly postavené na tom, že Irsko má díky členství v EU celou řadu výhod, což byla premisa, na které byla založená celá kampaň pro přijetí Lisabonské smlouvy. Ti, kteří volili ne, uvedli mnohem širší spektrum důvodů, proč se rozhodli takto hlasovat.¹¹⁶

Celkem tedy 22% dotazovaných uvedlo, že proti smlouvě hlasovali proto, že nerozuměli tomu čím se smlouva zabývá (tento důvod figuroval i při referendu o Smlouvě z Nice). 12% hlasovalo proti Smlouvě aby ochránili Irskou identitu a 6% dotazovaných uvedlo, že jejich důvodem byla snaha chránit Irskou neutralitu. Důvody chránit identitu a neutralitu Irska spolu úzce souvisí, jelikož jak už bylo v práci dříve projednáváno, neutralita je v Irsku velmi hluboko vryta do národní identity.¹¹⁷ Další důvody byly například vyjádření nedůvěry politikům, snaha ponechat v Evropské komisi irského komisaře a chtít zachovat irský daňový systém, který dle obav odpůrců Smlouvy mohl být Lisabonem změněn.¹¹⁸ 83% těch, kteří v referendu odmítli Lisabonskou smlouvu, věřilo tomu, že tento výsledek referenda zajistí Irsku možnost nadále pokračovat v politice vojenské neutrality, s tímto názorem souhlasilo 51% těch, kteří se Smlouvou souhlasili.¹¹⁹

K doplnění výzkumu Eurobarometer od Evropské komise objednala irská vláda ještě vlastní výzkumný projekt k analýze výsledků referenda od společnosti Millward Brown IMS. Jeho výsledky potvrdily, že hlavními problémy Lisabonské smlouvy pro irské voliče byly obavy o neutralitu a identitu, zachování daňového systému, míra vlivu Irska v EU (již zmíněná problematika změn v Evropské komisi), etické problémy (například potraty) a zaměstnanecké a pracovní právo v Irsku.¹²⁰

5.3. Irské záruky

Taoiseach prezentoval závěry z těchto výzkumů na setkání Evropské rady 11. a 12. prosince 2008, jejímž hlavním úkolem bylo řešit „irskou krizi“. Výzvou pro Evropskou radu bylo najít takové řešení vzniklé situace, které by vyhovovalo jak Irsku, tak všem ostatním členským státům.¹²¹ V prosinci 2008 se Rada shodla na tom, že je třeba vyslechnout, respektovat a adresovat všechny

---

116 Flash Eurobarometer 245: Post-referendum survey in Ireland, (Directorate-General for Communication, 2008), https://data.europa.eu/euodp/en/data/dataset/S1245_245, (staženo 1.6.2020), 5.

117 Flash Eurobarometer 245, Post-referendum survey, 19.

118 Ibid., 19.

119 Ibid., 26.

120 Mette Buskjær, a Ian Manners. „The Irish Opt Outs from the Lisbon Treaty?: Lessons of the Danish Experience“, *Danish Institute for International Studies*, (2008), <https://www.jstor.org/> (staženo 2.4.2020), 2.

121 Ibid., 1.

obavy, které vyjádřil irský elektorát, když Lisabonskou smlouvu odmítl. Tyto obavy bylo poté potřeba projednat a objasnit se všemi členskými státy, aby mohla být Lisabonská smlouva úspěšně ratifikována. ER tedy ihned v prosinci učinila rozhodnutí, že pokud vstoupí Lisabonská smlouva v platnost, Evropská komise bude mít i nadále stálého člena z každého členského státu, čímž adresovala obavy z ohrožení vlivu Irska v EU. Také se rozhodla vypracovat záruky, který by objasňovaly Lisabonskou smlouvu v aspektech, které činili Irským občanům starosti.¹²²

O šest měsíců později na summitu EU, 19.června 2009, se všechny členské státy dohodly schválit a podepsat Irské záruky vypracované na základě požadavků předložených irskou vládou. Tyto záruky obsahovaly tři různé dokumenty. Prvním z nich bylo Rozhodnutí hlav států a vlád EU, které se týkalo tří konkrétních problémů: zaprvé právo na život, rodinu a vzdělání, zadruhé daňová problematika a zatřetí obrana. Druhým dokumentem byla Deklarace Evropské rady o pracovních právech, sociální politice a veřejných službách. Třetí dokument byla Deklarace Irska ohledně problematiky obrany.¹²³

Jelikož se občané obávali vzniku Evropské armády a zániku irské neutrality, čímž hrozila ve své kampani opozice Lisabonské smlouvy, stanovila Záruka o bezpečnosti a obraně, která byla součástí Rozhodnutí hlav států EU, že Lisabonská smlouva neumožňuje a nepovede ke vzniku evropské armády a obsahovala explicitní záruku, že Lisabonskou smlouvou není nijak ovlivněna ani dotčena irská tradiční politika vojenské neutrality.¹²⁴

Irskými zárukami dosáhla EU kompromisu, který respektoval jak Irsko a jeho požadavky, tak i ostatní členské státy. Díky zárukám totiž zůstala Lisabonská smlouva beze změn a ostatní země nemusely znovu rozhodovat o její ratifikaci. Irské záruky jsou právně závazné a obsahují ujištění, vyjasnění a záruky ke všem tématům, která byla pro Irsko ohledně Lisabonské smlouvy problematická a citlivá.¹²⁵

Irsko mohlo na základě těchto záruk vyhlásit druhé referendum, ke kterému se Taoiseach Brian Cowen po schválení Irských záruk vyjádřil velmi optimisticky: „*Od června loňského roku bylo naším cílem adresovat obavy vyjádřené lidmi minulý rok [...] máme pevné právní záruky na naše daně, neutralitu a etickou problematiku. Jsem si jistý, že nyní máme pevný základ k tomu jít za Irským lidem a znovu ho požádat o svolení k ratifikaci Smlouvy [...] Těším se na vyspělou debatu ohledně smlouvy – bez zastrahování, mýtů a dezinformací, které zkazily kampaň v loňském roce.*“¹²⁶

---

122 IIEA, „Lisbon: The Irish Guarantees Explained“, (Institute of International and European Affairs, 2009), <https://www.iiea.com/publication/lisbon-the-irish-guarantees-explained/> (staženo 15.6.2020), 2.

123 Steve Peers, „Analysis - Lisbon Treaty guarantees for Ireland“, Statewatch, (University of Essex, 2009), <https://www.statewatch.org/news/2009/june/eu-ireland-analysis-by-professor-steve-peers-of-new-lisbon-treaty-guarantees-for-ireland/> (staženo 12.6.2020), 1.

124 IIEA, Lisbon : The Guarantees Explained, 6-7.

125 Ibid., 1.

126 „Statement by An Taoiseach, Leo Varadkar, TD, on the European Council, Brussels, 14-15 December 2017“

5.4. Druhá kampaň a opakované referendum

V kampani před druhým referendem čelila vláda mnohem větší výzvě, než když se opakovalo referendum o Smlouvě z Nice. V roce 2003 bylo jejím hlavním cílem při opakované kampani zejména přesvědčit občany, aby šli volit a neopakovala se rekordně nízká účast z prvního referenda. V případě druhého referenda o Lisabonské smlouvě se vládní kampaň musela zaměřit především na to, jak zvrátit obrovskou podporu, kterou měla kampaň proti smlouvě před referendem v roce 2008.¹²⁷ Velká většina voličů považovala kampaň proti smlouvě za mnohem přesvědčivější, než byla vládní kampaň, což dokonce uvedlo i více než 50% těch, kteří hlasovali pro ratifikaci Lisabonské smlouvy. Vláda se však rozhodla výsledky prvního referenda prohlásit za následek nedostatečné informovanosti občanů a trvala na tom, že druhé referendum umožní voličům získat lepší představu o Smlouvě, o což se tentokrát ve své kampani snažila. Druhé referendum o Lisabonské smlouvě prezentovala jako velmi dramatickou a zásadní volbu a pro budoucnost Irska v EU bylo klíčové, aby smlouva byla tentokrát schválena k ratifikaci. Tvrdila také, že tato ratifikace je nutná k tomu, aby byla zachována řada irských pracovních míst, proti čemuž se ohradila ve své druhé kampani opozice.¹²⁸ Vládní kampaň podpořila také celá řada občanských hnutí a spolků, jejichž účast byla patrná v prvním referendu hlavně v opoziční kampani. Aby přesvědčila veřejnost k hlasování pro Lisabonskou smlouvu, snažila se vláda také silně zdůrazňovat Irské záruky, které vyvracely řadu důvodů, proč lidé předtím hlasovali proti a které ve své kampani používala strana proti smlouvě.¹²⁹

Druhé referendum se konalo v říjnu 2009. Účast byla 59%, což je asi o 6 procentních bodů víc, než v prvním Lisabonském referendu a 67,9% voličů tentokrát hlasovalo pro ratifikaci Lisabonské smlouvy.¹³⁰ Na základě výsledků referenda přijala irská vláda 28.ústavní dodatek (článek 29.4.5 irské ústavy), který umožňuje ratifikaci Lisabonské smlouvy.¹³¹ Irské záruky byly dostatečným ujištěním ohledně všech obav, které Irové vyjádřili během prvního referenda, včetně strachu o zachování irské neutrality. Záruky obsahovaly jasné stanovisko, že Lisabonská smlouva nijak irskou neutralitu neovlivňuje a že ani nevede ke vzniku evropské armády. Většina voličů, kteří

Department of the Taoiseach, Speech, <https://www.gov.ie/en/speech/b8c216-statement-taoiseach-leo-varadkar-european-council-brussels-14-15-december-2017/> (staženo 18.6.2020).

127 Richard Sinnott a Johan A. Elkink, *Attitudes and Behaviour in the Second Referendum on the Treaty of Lisbon*, (Geary Institute and School of Politics and International Relations, University College Dublin, 2010).

<https://www.ucd.ie/t4cms/Attitudes%20and%20Behaviour%20in%20the%20Secon%20Referendum%20on%20the%20Treaty%20of%20Lisbon.pdf>, (staženo 5.4.2020), 3

128 Connor, „The EU's Democratic Deficit“, 379

129 Sinnott a Elkink „Attitudes and Behaviour“, 4.

130 Connor, „The EU's Democratic Deficit“, 380

131 Twenty-Eighth Amendment of the Constitution (Treaty of Lisbon) Act 2009, <http://www.irishstatutebook.ie/eli/2009/ca/28/enacted/en/html> (staženo 6.4.2020).

v prvním referendu odmítli Lisabonskou smlouvu kvůli obavě o irskou neutralitu, se tak ve druhém referendu rozhodla ratifikaci smlouvy podpořit.¹³²

Podle průzkumů veřejného mínění konaných po druhém referendu o Lisabonské smlouvě 35% Irů velmi silně souhlasí s výrokem, že by Irsko mělo dělat vše pro to, aby posílilo svou neutralitu. Naopak s výrokem, že by Irsko mělo být ochotné limitovat svou neutralitu souhlasí jen 2% Irů. Neutralita nadále zůstává klíčovým tématem pro velkou část obyvatelstva – 39% Irů uvedlo, že je pro ně osobně téma neutrality velmi důležité nebo důležité a jen 1% prohlásilo, že neutralitu za důležitou nepovažují.¹³³ Irové by tedy Lisabonskou smlouvu pravděpodobně neschválili, pokud by si nebyli jistí, že jejich neutralita zůstane nedotčená. Stejně, jako v případě procesu schvalování Smlouvy z Nice si muselo být Irsko před ratifikací Lisabonské smlouvy opravdu jisté, že evropská unie skutečně respektuje jeho neutralitu a žádná pozměňující smlouva EU na tom nic nemění.

6. PESCO

Stálá strukturovaná spolupráce neboli PESCO (Permanent structured cooperation) byla poprvé v EU představena už v roce 2007 v Lisabonské smlouvě, ve které je právně ukotvena. Článek 42.6 této smlouvy stanovil, že členské státy mají možnost se na dobrovolné bázi zapojit do Stálé strukturované spolupráce v oblasti bezpečnosti a obrany. *„Členské státy, jejichž vojenské schopnosti splňují vyšší kritéria a které přijaly v této oblasti přísnější závazky s ohledem na vedení těch nejnáročnějších misí, naváží v rámci Unie stálou strukturovanou spolupráci.“*¹³⁴ Protokol č.10 o Stálé strukturované spolupráci, který byl součástí Lisabonské smlouvy, stanovil, že PESCO je otevřené všem státům EU, jejichž vojenské kapacity splňují požadovaná kritéria a které jsou ochotné zavázat se k plnění cílů PESCO, tedy k intenzivnímu a lépe synchronizovanému rozvoji obranných sil, schopností a vyšších investic a příspěvků do společných projektů a výzkumu pod dohledem Evropské obranné agentury (EDA).¹³⁵

---

132 Sinnott a Elkins „Attitudes and Behaviour“, 20.

133 Ibid., A5

134 „Smlouva o Evropské unii, konsolidované znění“, článek 42.6 https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0008.02/DOC_1&format=PDF (staženo 20.6.2020).

135 PESCO, webové stránky Stálé strukturované spolupráce, <https://pesco.europa.eu/> (staženo 20.6.2020).

6.1. Cesta k realizaci PESCO

Přestože tedy byla Stálá strukturovaná spolupráce představená již v Lisabonské smlouvě, o jejím uskutečnění se v Evropské unii dlouho mlčelo a zdálo se, že se na ni zcela zapomělo.¹³⁶ Znovu se debaty o možnosti spuštění PESCO otevřely v roce 2014, kvůli řadě událostí, které hýbaly mezinárodním společenstvím. Nejprve Rusko anektovalo Krymský poloostrov, dále vzrostla hrozba Islámského státu na Blízkém východě a Evropa čelila migrační krizi a řadě teroristických útoků. Zejména pak bylo důležité britské referendum v červnu 2016, ve kterém si Britové odhlasovali odchod z Evropské unie.¹³⁷ Brexit znamenal pro EU celou řadu velkých a náročných změn, které se týkaly i oblasti obranné politiky. Velká Británie totiž tvořila až čtvrtinu celkové obrany EU a brexit tak vyvolal obavy některých členských zemí, že bez britských vojenských jednotek by se Unie v případě krize neobešla.¹³⁸ K rozhodnutí, že Evropská unie musí svou bezpečnost a obranu brát více seriózně, přispělo i zvolení Donalda Trumpa americkým prezidentem, což mělo za následek změnu zahraniční a obranné politiky USA, mimo jiné i ve vztahu k EU.¹³⁹

Brexit sice znamenal pro Evropskou unii řadu komplikací, zároveň však vůbec umožnil uskutečnění PESCO, jelikož britská vláda dříve podobné snahy blokovala.¹⁴⁰ 13. listopadu 2017 se ministři z 23 členských států EU rozhodli podepsat Společné oznámení o PESCO a předali ji Vysokému představiteli Unie pro SZBP a Evropské radě. Toto oznámení stanovilo principy PESCO, seznam všech jejích cílů, ambic a společných závazků, které se členské státy rozhodly přijmout. PESCO by mělo sloužit jako „ambiciózní, závazný a inkluzivní evropský právní rámec pro investice v oblasti bezpečnosti a obrany území EU a jejích občanů“. Účastníci se členské státy se shodly na tom, že PESCO je spolupráce klíčová k tomu přinést do oblasti společné obrany a bezpečnosti více koordinace a soudržnosti.¹⁴¹ Zavázaly se také k navyšování výdajů na investice do obrany na až 20% celkových výdajů za obranu a ke zvýšení podílu výdajů přidělených na obranný výzkum a technologie s cílem přiblížit se 2% celkových výdajů na obranu.¹⁴² Mezi státy,

136 Frédéric Mauro a Federico Santopinto, „Permanent Structured Cooperation: national perspectives and state of play“ (Policy Department, Directorate-General for External Policies, Evropský parlament, 2017), <https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/home.html>
[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/603842/EXPO_STU\(2017\)603842_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/603842/EXPO_STU(2017)603842_EN.pdf) (staženo 16.6.2020), 7.

137 Finabel, „Behind PESCO: the past and future“ (Finabel, European Army Interoperability Centre, 2018), <https://finabel.org/behind-pesco-the-past-and-future-2018/> (staženo 16.6.2020), 5.

138 James Black, et al., „Defence and security after Brexit: understanding the possible implications of the UK's decision to leave the UK—overview report“, (Cambridge, 2017), https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_reports/RR1700/RR1786z1/RAND_RR1786z1.pdf. 11-12.

139 Finabel, „Behind PESCO“, 5.

140 Patrick Keatinge, „The EU's role in security and defence after Brexit“ (Institute of International and European affairs, 2018), 2.

141 PESCO, webové stránky Stálé strukturované spolupráce, <https://pesco.europa.eu/> (staženo 20.6.2020).

142 „Notification on Permanent Structured Cooperation (PESCO) to the Council and to the High Representative of the

které v listopadu 2017 vytvořily PESCO však nebylo Irsko, které o své účasti rozhodlo až o téměř měsíc později.

6.2. Debata o irské účasti v PESCO

Jediná debata, která se v Irsku ohledně vstupu do PESCO odehrála, proběhla v Dáilu 7.prosince 2017, který ihned po diskuzi o irském přistoupení k PESCO hlasoval. Bouřlivá debata se točila kolem tématu ohrožení irské neutrality. U moci byla strana Fine Gael, která podporovala přijetí PESCO. Tvořila však jen menšinovou vládu, k přijetí PESCO tak potřebovala větší politickou podporu. Tu poskytla největší opoziční strana Fianna Fáil. Tyto dvě velké strany tak byly na straně pro přistoupení Irska k PESCO.¹⁴³ Proti byly de-facto všechny ostatní politické strany v Dáilu. Nejvýraznějším hlasem proti Stále strukturované spolupráci byla strana Sinn Féin, společně s ní pak ještě Strana zelených, Labouristická strana, Solidarity for People, Independents 4 Change a řada nezávislých poslanců.

Poslanci Fine Gael a Fianna Fail argumentovali, že být součástí PESCO přinese Irsku řadu výhod, jako posílení schopností OSN v mírových operacích a prevenci konfliktů, které jsou důležitou součástí irské zahraniční politiky. Další výhodou by byly lépe vycvičené a vybavené Irské obranné síly, což by zajistilo jejich větší bezpečnost při zahraničních misích (například právě mise OSN). Zmínili také, že po brexitu je velmi důležité, aby Irsko ukázalo svou podporu Evropské unii a neúčast na PESCO by Irsko mohla odsunout na okraj EU. Vycházeli ve svých argumentech také z Globální strategie EU z roku 2016, která stanovila, že EU musí převzít větší zodpovědnost za svou vlastní bezpečnost a bezpečnost svých občanů, zejména kvůli řadě nových hrozeb, kterým svět ve 21.století čelí, jako je terorismus, kybernetické zločiny (například hrozba kyberútoků z Ruska). Irové si také odsouhlasili přístup Irska k PESCO už v referendu o Lisabonské smlouvě. PESCO zároveň plně respektuje veškerá ústavní opatření konkrétních členských států (tedy i článek 24.9.4 irské ústavy, viz kapitola o Smlouvě z Nice) a ani vojenská neutralita, ani mechanismus „triple lock“ nebude Stálou strukturovanou spoluprací nijak ovlivněny.

Naproti tomu odpůrci PESCO v Dáilu tvrdili, že samotné hlasování o přistoupení Irska k PESCO naprosto není v souladu se článkem 24.9.4 irské ústavy, jelikož se jedná o krok, který nevyhnutelně vede k vytvoření společné obrany EU, neboli evropské armády. Vycházeli z toho, že

---

Union for Foreign Affairs and Security Policy“ <https://www.consilium.europa.eu/media/31511/171113-pesco-notification.pdf>. (staženo 20.6.2020). 3

143 Brendan Flynn, „PESCO and the Challenges of Multilateral Defence Cooperation for Ireland: More of the Same or Sea Change?“, *Irish Studies in International Affairs*, 29 (2018), 73-95, <https://www.jstor.org> (staženo 10. 4. 2020) 84.

o budoucím vytvoření mluvil jednak předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker a také francouzský prezident Emmanuel Macron. PESCO je tak nutné považovat za útok na irskou vojenskou neutralitu, jelikož jeho skutečným cílem není snaha zlepšit evropskou obranu proti novým hrozbám nebo zvýšit bezpečnost a zlepšit schopnosti vojenských jednotek během mírových misí, ale militarizace Evropy, která navíc značně navýší vojenský rozpočet Irska (až na 2% HDP). Kritizovali jak vládní stranu Fine Gael, tak i podporu Fianna Fail za to, že hlasování o přistoupení k PESCO svolaly bez dostatečné předchozí debaty, navíc zcela bez diskuze s veřejností a zájmovými skupinami, jako například PANA. Argument, že lidé PESCO schválili už v Lisabonské smlouvě považovali za nelegitimní, jelikož naprostá většina veřejnosti prý vůbec netuší, o co se jedná.

Poslanci z Fine Gael a Fianna Fáil vyvraceli argumenty o militarizaci EU a evropské armádě tím, že jakékoliv zapojení do PESCO je na zcela dobrovolné bázi. I kdyby se tedy ostatní členské státy rozhodli vydat se směrem vytvoření evropské armády, nejen, že se Irsko nebude muset účastnit, ale bez ústavní změny prostřednictvím národního referenda by se díky článku 29.4.9 ani účastnit nemohlo. Každopádně trvali na tom, že PESCO rozhodně neznamená nevyhnutelné vytvoření evropské armády. Irsko si navíc skutečně nemůže dělat iluze, že jeho geografická poloha a neutrální politika jej dělá imunním vůči hrozbám jako je terorismus a samotné nemá šanci se proti nim bránit. Přesto však odpůrci PESCO trvali na tom, že Fine Gael i Fianna Fáil se snaží podkopat irskou vojenskou neutralitu už dlouhou dobu, například tím, že dovolily americké armádě používat letiště Shannon a přistoupení k PESCO je zkrátka dalším krokem v souladu s jejich údajnou „militarizační agendou“. Zejména pak strana Sinn Féin trvala na tom, že i kdyby se irská účast v PESCO odhlasovala, bude nadále veřejně vystupovat proti Stálé strukturované spolupráci.¹⁴⁴

Hlasování nakonec dopadlo schválením irského členství v PESCO v poměru 75 hlasů pro a 42 hlasů proti. Formálně se Irsko připojilo 11.prosince, kdy se Evropská rada rozhodla oficiálně ustanovit Stálou strukturovanou spolupráci.¹⁴⁵

6.3. Irské zapojení do PESCO

6. března 2018 se ministři obrany zemí zapojených do PESCO rozhodli spustit prvních 17 projektů PESCO ke zlepšení kooperace v oblasti bezpečnosti a obrany. Irsko se rozhodlo zapojit se do dvou těchto projektů: Středisko pro výcvikové mise EU (European Union Training Mission

144 *Debata v Dáil Éireann*, 7.12.2017, 962, č. 8, <https://www.oireachtas.ie/en/debates/debate/dail/2017-12-07/38/?highlight%5B0%5D=pesco&highlight%5B1%5D=pesco&highlight%5B2%5D=pesco&highlight%5B3%5D=pesco&highlight%5B4%5D=pesco>. (staženo 20.6.2020).

145 Flynn, „PESCO and the Challenges“, 84.

Competence Centre) a Modernizace systému námořního sledování (Upgrade of Maritime Surveillance).¹⁴⁶ Projekt Středisko pro výcvikové mise EU má za cíl vyškolit vojenský personál, který by se účastnil výcvikových misí EU a instruoval své místní armády. Rozšíření řad instruktorů proškolených tímto programem usnadní a urychlí výcvikové mise Evropské unie.¹⁴⁷ Cílem projektu Modernizace systému námořního sledování je posílit námořní sledování a zlepšit efektivitu reakce na krizové situace. Hrozby ohrožující bezpečnost v námořní oblasti mohou být různého charakteru, ať už se jedná o ohrožení bezpečnosti a obrany EU, nebo o enviromentální problémy a energetickou bezpečnost a kvalitní monitoring je nezbytný.¹⁴⁸

6.4. PESCO a irská neutralita

Odpůrci PESCO nadále dávali najevo svůj nesouhlas s irskou účastí. V roce 2018 vydala strana Sinn Féin dokument *Defending Irish Neutrality - an alternative to the approach of the Irish Government*. V tomto dokumentu Sinn Féin tvrdila, že irská vláda se opakovaně snaží podkopat a odstranit princip irské neutrality (což ilustrovala na připojení Irska k PESCO, které je prý nejvíce alarmujícím krokem proti irské neutralitě) a kritizovala ji, že opakovaně odmítá návrh Sinn Féin k vyhlášení referenda o právním zakotvení irské neutrality v ústavě (v letech 2003, 2015, 2016). Vláda by měla podniknout opatření k ochraně irské neutrality, od vyhlášení zmiňovaného referenda, přes zákaz americké armádě využívat letiště Shannon, po aktivní vystupování v EU proti vytvoření evropské armády a vystoupení Irska z PESCO.¹⁴⁹ Negativně se k PESCO vyjadřovaly nejen politické strany. PANA uvedla na svých webových stránkách, že je odhodlaná (spolu s podporou dalších zájmových skupin a organizací) přesvědčit vládu o tom, aby od PESCO co nejdříve formálně odstoupila a přestala tak ohrožovat neutralitu Irska.¹⁵⁰ V reakci na PESCO vznikla také iniciativa PESCOwatch, webová stránka, která má za cíl informovat Iry o tom, jakým způsobem se vyvíjí PESCO v kontextu irské účasti. PESCOwatch vytvořil Luke Ming Flanagan, nezávislý poslanec Evropského parlamentu za Irsko, který se obává militarizace EU obzvláště skrz

---

146 IIEA, „Ireland's involvement in PESCO“ (Institute of International and European Affairs, 2018), <https://www.iiea.com/iiea-blog/irelands-involvement-in-pesco/> (staženo 15.6.2020).

147 Petr Pospíšil, „Projekty PESCO, 3. díl: Středisko pro výcvikové mise EU“, Euroskop, 2.srpna.2018 <https://www.euroskop.cz/9007/31497/clanek/serial-o-pesco-treti-dil-stredisko-pro-vycvikove-mise-eu/> (staženo 19.6.2020).

148 Petr Pospíšil, „PESCO, 17. díl: Modernizace systému námořního sledování“, Euroskop, 31.10.2018 <https://www.euroskop.cz/9007/32024/clanek/pesco-17-dil-modernizace-systemu-namorniho-sledovani/> (staženo 19.6.2020).

149 Sinn Féin, „Defending Irish Neutrality - an alternative to the approach of the Irish Government“, (2018), https://www.sinnfein.ie/files/2018/AOS_Neutrality_Doc_Final.pdf (staženo 12.6.2020), 5-6.

150 PANA: The Irish Peace And Neutrality Alliance, webové stránky skupiny PANA, <https://www.pana.ie/> (staženo 16.4.2020)./

Strukturovanou spoluprací a snaží se touto webovou stránku poskytovat transparentní informace, dohlížet na vývoj PESCO a povzbuzovat debatu v Irsku o této problematice¹⁵¹.

Tyto negativní reakce a obavy však odborníci vyvracejí. Brendan Flynn v článku pro časopis *Irish Studies in International Affairs* píše, že pro Irskou perspektivu PESCO je důležité zdůraznit, že se nejedná o obranný pakt, který by účastnicím se státům nařizoval vzájemnou obranu, jak to je v případě NATO. Text Společného oznámení z listopadu 2017 jasně stanovil, že PESCO by mohlo znamenat vývoj k vytvoření společné obrany EU pouze, pokud by o tom jednohlasně rozhodla Rada. Zachování neutrality účastí v PESCO je navíc zaručené v samotném rozhodnutí Rady o vytvoření PESCO z prosince 2017:¹⁵² „Rozhodnutí členských států podílet se na PESCO je dobrovolné a nijak neovlivňuje národní suverenitu či specifický charakter bezpečnostní a obranné politiky některých členských států.“¹⁵³ Je navíc zcela v rukou každého členského státu, kterých konkrétních projektů v rámci PESCO se zúčastní. Veškerý vývoj PESCO a jejich projektů zůstane pod kontrolou členských států, které mají dokonce možnost z PESCO vystoupit.¹⁵⁴ Vzhledem k tomu, že PESCO tedy není žádnou vojenskou aliancí a ani neobsahuje žádnou formu závazku ke vzájemné obraně, nemůže ohrožovat irskou politiku vojenské neutrality.¹⁵⁵ Stejný postoj zastává i profesor Patrick Keatinge. Obavy odpůrců irské účasti v PESCO, které se týkají především vytvoření evropské armády nebo nějaké jiné formy paktu vzájemné obrany, jsou zbytečné. PESCO má od takové armády velmi daleko, současná podoba této spolupráce by nebyla dostatečným podkladem pro vytvoření společných obranných sil EU. Aby z PESCO skutečně vznikla armáda, bylo by potřeba nejdříve vytvořit další rozsáhlé změny ve Smlouvě o EU (pro Irsko by to znamenalo referendum). Musel by se také zrušit článek 29.4.9 irské ústavy. PESCO nemění nic ani na mechanismu „triple lock“ o umístění irských vojenských jednotek. Nabízí však výhled toho, že při případném umístění tyto jednotky měly to nejlepší možné vybavení, výcvik a vedení.¹⁵⁶

6.5. Veřejné mínění o PESCO

Veřejná debata ohledně irské účasti v PESCO se sice nekonala, z různých průzkumů veřejného mínění se ale dá vyčíst, jaký je postoj Irů k tomuto kroku v evropské integraci. Dle

---

151 „PESCOwatch“, webové stránky iniciativy PESCOwatch, <https://www.pesco.ie/> (staženo 5.3.2020).

152 Flynn, „PESCO and the Challenges“, 77.

153 „Notification on Permanent Structured Cooperation (PESCO) to the Council and to the High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy“ <https://www.consilium.europa.eu/media/31511/171113-pesco-notification.pdf>, (staženo 20.6.2020), článek 4.

154 Flynn, „PESCO and the Challenges“, 79.

155 Ibid., 77.

156 Keatinge, „The EU’s role in security and defence“, 3.

průzkumů veřejného mínění Eurobarometer z podzimu roku 2017 má 59% Irů na EU pozitivní pohled, což je nejvíc z celé Evropské unie. Zároveň je to nejvyšší hodnota zaznamenaná v Irsku od roku 2009.¹⁵⁷ Průzkum na jaře 2018 ukázal, že pozitivní pohled na EU má dokonce 64% Irů, hodnota vzrostla tedy o dalších pět procent.¹⁵⁸ V březnu 2018 probíhal v Irsku také další průzkum veřejného mínění (prováděn skupinou RedC) ze kterého vyplynulo, že 92% občanů chce nadále být součástí EU, což je 4% nárůst oproti výzkumu z jara 2017. 87% Irů také považuje členství v Evropské unii za výhodné pro Irsko. Většina občanů, 59%, souhlasí s vyšší mírou spolupráce zemí Evropské unie v oblasti společné obrany a bezpečnosti, což je dokonce o 2% vyšší hodnota než předchozí rok (tedy předtím, než se Irsko připojilo k PESCO).¹⁵⁹ Z těchto výzkumů vyplynulo, že Irští občané nepovažují PESCO za nekompatibilní s neutralitou, což vyhodnotil i deník Irish Times.¹⁶⁰ S evropskou integrací nejen v oblasti bezpečnosti a obrany Irové souhlasili a považovali za důležité, aby se jí Irsko nadále účastnilo.

V roce 2013 v průzkumu o neutralitě 78% respondentů souhlasilo s tím, že by Irsko mělo mít politiku neutrality.¹⁶¹ V průzkumu v roce 2016 odpovídali respondenti na otázku, jestli by Irsko mělo právně ukotvit svou neutralitu v ústavě. 57% dotazovaných odpovědělo ano, 39% ne (4% nevědělo).¹⁶² Nejedná se sice o průzkum podpory neutrality, ale i tak z výsledků z roku 2016 dají vyčíst informace o popularitě neutrality. Hlasování proti zakotvení neutrality v ústavě neznamená, že by všech 39% respondentů neutralitu nepodporovalo. Nedá se však určit, jak velká část z nich je na straně irské neutrality. Každopádně z těchto výsledků vyplývá, že minimálně 57% Irů podporuje irskou neutralitu velmi silně. Dle těchto průzkumů RedC měla politika neutrality stále velkou podporu irského obyvatelstva, stejně jako měla i na začátku 21. století.

Rozhodnutí připojit se k PESCO bylo pro Irsko v oblasti bezpečnosti klíčové. Jeho geografická poloha není imunitou vůči hrozbám, kterým svět čelí ve 21. století, což adresoval i Taoiseach Leo Varadkar na setkání Evropské rady v prosinci 2017. Prohlásil, že politika neutrality sice zůstává a PESCO na tom nic nemění, Irsko však nemůže být neutrální vůči hrozbám terorismu,

---

157 Standart Eurobarometer 88, „National Report - Ireland“, (Directorate-General for Communication, Evropský parlament, (listopad 2017), 7-16, <https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/yearFrom/2015/yearTo/2017/surveyKy/2143> (staženo 15.6.2020).

158 Standart Eurobarometer 89, „Factsheet – Ireland“, (Directorate-General for Communication, Evropský parlament, březen 2018), 3. <https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/yearFrom/2016/yearTo/2020/surveyKy/2180/p/2> (staženo 15.6.2020)

159 RedC, European Movement - „Ireland Research Poll“, (březen 2018), <https://www.redcresearch.ie/wp-content/uploads/2018/05/296918-EU-Movement-Research-Poll-March-2018.pdf> (staženo 1.7.2020).

160 Patrick Smyth, „More than 90% of Irish people want to stay in EU, poll reveals“, *Irish Times*, 8. května 2018, <https://www.irishtimes.com/news/politics/more-than-90-of-irish-people-want-to-stay-in-eu-poll-reveals-1.3488112> (staženo 3.7.2020).

161 RedC, PANA - „Neutrality Poll“, (srpen 2013), <https://www.pesco.ie/ireland> (staženo 1.7.2020).

162 RedC, „Neutrality in Ireland“, (únor 2016), <https://www.pesco.ie/ireland> (staženo 1.7.2020).

kyberútokům nebo obchodu s drogami. V této oblasti se musí zapojit do obrany EU, což PESCO umožní.¹⁶³ Obrana Evropské unie je chápána jako obrana jejích občanů, spíše než jako jejího teritoria a snaží se je bránit proti novému typu hrozeb. PESCO má za cíl vytvářet možnosti, jak se bránit proti takovým hrozbám bránit, a součástí cílů této Spolupráce je také zlepšovat možnosti a schopnosti EU, jak se podílet například na mírových misích. Irsko se zapojilo do dvou projektů, které tyto konkrétní problémy adresují. Ačkoliv odpůrci PESCO v parlamentní debatě (i v reakci na její výsledky) tvrdili, že PESCO je jasnou hrozbou irské neutrality, z hlubšího zkoumání této Spolupráce vyplývá, že tomu tak není. Irsko si ponechalo svou neutrální politiku a zároveň se rozhodlo podílet se na zlepšování obrany Evropské unie.

Závěr

V úvodu této práce byly stanoveny tři hlavní výzkumné otázky: Jakým způsobem je neutralita Irska chápána ve 21.století? Ohrozila evropská integrace ve 21.století irskou neutralitu? Je neutralita pro Irsko překážkou v evropské integraci? Práce na tyto otázky našla následující odpovědi:

Jakým způsobem je neutralita Irska chápána ve 21.století?

Irská neutralita se po svém vzniku na začátku druhé světové války symbolizovala nezávislost Irska na Velké Británii a stala se součástí irské národní identity. Jako základ irské nezávislosti vnímali Irové neutralitu i na začátku 21.století, jak vyplývá z průzkumů veřejného mínění. Mezi dalšími interpretacemi neutrality se objevila také neúčast ve válkách a vojenských aliancích, ne-agrese a prosazování míru. Irská vláda stanovila neutralitu centrálním elementem irské zahraniční politiky a definovala ji jako neúčast Irska ve vojenských aliancích. Irská politika neutrality je tak chápána jako vojenská neutralita a zároveň jsou její součástí i charakteristiky aktivní neutrality. Účast Irska na mírových operacích jak po záštitou OSN, tak PpP, zůstává během 21.století důležitou součástí irské zahraniční politiky i národní hrdosti. Vylepšit výcvik a vybavení Irských obranných sil pro zahraniční mírové mise byl jedním z hlavních důvodů, proč se Irsko rozhodlo stát se v roce 2017 součástí PESCO. Jak také ukazují průzkumy v průběhu 21.století, irská neutralita má stabilně velmi vysokou podporu irské veřejnosti V literatuře nebo v politických debatách se o irské neutralitě někdy hovoří jako o tradiční irské politice. Irové tak svou neutralitu ve

---

163 „Statement by An Taoiseach, Leo Varadkar, TD, on the European Council, Brussels, 14-15 December 2017“ Department of the Taoiseach, Speech, <https://www.gov.ie/en/speech/b8c216-statement-taoiseach-leo-varadkar-european-council-brussels-14-15-december-2017/> (staženo 18.6.2020).

21.století stále vnímají jako základ své národní identity, symbol suverenity a neoddělitelnou součást zahraniční politiky.

Ohrozila evropská integrace ve 21.století irskou neutralitu?

Během kampaně před referendy o Smlouvě z Nice i Lisabonské smlouvě, stejně jako během debaty před přijetím PESCO, bylo ohrožení irské neutrality jedním z hlavních argumentů odpůrců těchto smluv a spolupráce (z politických stran především Sinn Féin, dále pak například skupina PANA). Strach z ohrožení irské neutrality hlubší evropskou integrací plynul především z údajné militarizace EU. Odpůrci Smlouvy z Nice, Lisabonské smlouvy a PESCO si tyto konkrétní kroky evropské integrace interpretovali jako snahu EU vytvořit pakt společné obrany či evropskou armádu. V kampaních před referendy v roce 2001 a 2008 se jim o tom dokonce povedlo přesvědčit i velkou část veřejnosti. Jak se však snažila argumentovat irská vláda, Smlouva z Nice, Lisabonská smlouva ani PESCO nijak neohrožovaly irskou politiku neutrality. Ve všech třech případech bylo jasně stanoveno, že nemají žádný vliv na specifický charakter zahraniční politiky některých států, tedy v případě Irsku na jeho neutrální politiku. Po odmítnutí Smlouvy z Nice a Lisabonské smlouvy v prvních referendech získalo Irsko dokonce další ujištění o tom, že neutralita není těmito smlouvami ohrožená (Sevillské deklarace v případě Smlouvy z Nice, Irské záruky v případě Lisabonské smlouvy). Přijetí Smlouvy z Nice Irsku dokonce zajistilo ústavní zákaz zapojení se do jakékoliv formy evropských paktu vzájemné obrany. PESCO ve svých zakládajících dokumentech mělo stanoveno, že se o žádný pakt vzájemné obrany nejedná a zapojení do konkrétních projektů je zcela dobrovolné. Pokud by však skutečně měla vzniknout armáda, muselo by dojít k poměrně rozsáhlým změnám ve Smlouvě o EU, což by pro Irsko znamenalo národní referendum (to je ovšem otázka budoucího vývoje evropské integrace).

Je neutralita pro Irsko překážkou v evropské integraci?

Že politika neutrality způsobila ve 21.století Irsku komplikace při procesech evropské integrace je patrné u všech tří sledovaných případů. U Smlouvy z Nice a Lisabonské smlouvy to lze pozorovat na nutnosti opakovat referendum o ratifikaci těchto smluv. V obou těchto případech zdrželo Irsko ratifikační proces smluv v celé EU a neutralita byla uváděna jako jeden z hlavních důvodů, proč k opakovanému referendu vůbec došlo. V případě PESCO se sice nekonalo referendum ale parlamentní debata před jejím přijetím byla značně vyostřená. V reakci na přijetí PESCO vydala Sinn Féin dokument kritizující vládu za její rozhodnutí (nejen, co se týče PESCO) a v debatě její poslanci prohlásili, že když se Irsko zapojí do Stálé strukturované spolupráce, oni budou na dále protestovat. Rozpory v této problematice tak zkomplikovaly vzájemné vztahy

v Dáílu. Irsku se tedy podařilo zapojit se ve všech třech sledovaných případech do hlubší evropské integrace a zároveň zůstalo neutrálním státem. Neutralita tedy Irsku evropskou integraci komplikuje, není ale překážkou.

Tato práce se zabýváva tématem irské neutrality v kontextu evropské integrace. Cílem bylo odpovědět na položené výzkumné otázky a obhájit tak hypotézu, že Irsko se do evropské integrace ve 21.století zapojilo způsobem, který neohrožoval jeho politiku neutrality.

V první kapitole se práce věnuje vyjasnění a definici pojmu neutralita. Popisuje různé druhy neutrality, kterých existuje poměrně velké množství a liší se mezi sebou ve velmi podstatných rozdílech. Na základě analýzy různých druhů neutrality tato kapitola také vymezuje specifickou politiku neutrality Irska.

Druhá kapitola se zabývá historickým kontextem a vývojem irské neutrality ve 20.století. Uvádí, že irská neutralita byla vyhlášena na začátku druhé světové války. Neutralita v této válce byla pro Irsko klíčová, díky ní dokázalo, že je skutečně a samostatným státem a odstranilo poslední zbytky politické závislosti na Velké Británii. Neutralita se tak pro Irsko stala symbolem nezávislosti. Po válce Irsko vstoupilo do OSN a účast na mírových misích se stala důležitou součástí jeho národní hrdosti. V 70 letech Irsko vstoupilo do EHS a v 90 letech pak Maastrichtská smlouva (která založila SZBP) v Irsku se vyvolala obavy o ohrožení irské neutrality evropskou integrací.

Třetí kapitola je úvodem k nejdlejší a nejdůležitější části této práce. Zabývá se irskou neutralitou ve 21.století. Podle průzkumů měla irská neutralita na začátku 21.století velmi vysokou podporu obyvatelstva a irská vláda uvedla, že vojenská neutralita je základem irské zahraniční politiky. V praxi však irská neutralita znamenala mnohem víc, než pouhou neúčast ve vojenských aliancích (což je definice vojenské neutrality), například spolupráci s ostatními zeměmi na udržování míru prostřednictvím mírových operací OSN. Od této kapitoly se pak odráží další části práce, které analyzují konkrétní případy evropské integrace a irské neutrality.

Čtvrtá kapitola se zabývá Smlouvou z Nice, která přinesla několik změn, mimo jiné také v SZBP. Řeší kampaň před prvním referendem (které skončilo odmítnutím smlouvy) a Národní fórum o Evropě, které rozebíralo problémy plynoucí z výsledků referenda. Řešením byl vydání Sevillských deklarácí. Jednalo se o oficiální prohlášení Irské vlády a členských států, že Smlouva z Nice nebude mít žádný vliv na irskou politiku neutrality. Kromě deklarácí se vláda rozhodla vytvořit ještě ústavní dodatek č. 26, který by Irsku bránil stát se součástí jakéhokoliv paktu společné obrany v EU. Ve druhém referendu byl tento dodatek přijatý a na jeho základě schválená Smlouva z Nice.

V páté kapitole se práce věnuje Lisabonské smlouvě. Ta zásadně měnila strukturu EU

a upravovala pravomoci jejích institucí. Smlouva byla opět v prvním referendu odmítnuta. Hlavní obavy irského obyvatelstva, které vyplynuly z po-referendových průzkumů veřejného mínění, prezentovala vláda Evropské radě. Na základě těchto obav a požadavků vznikly Irské záruky. Tyto dokumenty mimo jiné obsahovaly Záruku o bezpečnosti a obraně, která stanovila, že Lisabonská smlouva nepovede ke vzniku evropské armády a nijak neovlivní tradiční irskou politiku neutrality. Díky těmto zárukám a silnější vládní kampani byla ve druhém referendu v roce 2009 v Irsku schválena Lisabonská smlouva.

Šestá a poslední kapitola rozebírá Stálou strukturovanou spolupráci neboli PESCO. Poprvé byla představena v Lisabonské smlouvě, ale k jejímu založení došlo až v roce 2017. Její realizace byla následkem několika klíčových událostí, které měly vliv na Evropu, například brexit. PESCO nebylo přijímáno v referendu a tato kapitola se z velké části zabývá parlamentní debatou, která předcházela hlasování v Dáilu. PESCO bylo hlasováním přijato a Irsko se rozhodlo zapojit do dvou projektů, které zlepšují výcvik vojenských jednotek a koordinaci námořního sledování. Z průzkumů veřejného mínění o EU vyplývá, že se zapojením do PESCO souhlasí většina Irů. Přijetí PESCO bylo v souladu s irskou neutralitou a neobsahovalo žádnou formu paktu společné obrany.

Cílem této práce bylo potvrdit hypotézu, že Irsko se během zkoumaného období zapojilo do evropské integrace jen takovým způsobem, který neohrozil jeho politiku neutrality. Tato hypotéza byla potvrzena na základě analýzy nejvýznamnějších událostí evropské integrace 21.století a odpovědmi na výzkumné otázky. Zkoumané období končí jarem roku 2018 a bude zajímavé sledovat budoucí vývoj irské neutrality v kontextu evropské integrace.

Summary

The aim of this thesis is to verify a statement that Ireland participated in European integration throughout the 21st century in a way which didn't threaten its neutral policy. Irish neutrality was established in the beginning of the second world war and it has been one of the most significant elements of Irish foreign policy ever since. Successful Irish neutrality during the war has led to a complete political independence on Britain and during the second half of the 20th century, neutrality has become a symbol of Irish sovereignty and national identity. Ireland has been participating on peacekeeping missions under United Nations and in 1973 Ireland entered in the European Economic Communities. In the beginning of the 21st century, Ireland has been referring to its neutral policy as military neutrality. According to surveys of public opinion, besides the absence of participation in any military alliance, peacekeeping, non-aggression and independence were also

an important part of the meaning of Irish neutrality. European Union has been intensifying its integration in the area of Common foreign and security policy since the 1990's and in the 21st century, neutrality became the center of some significant discussions about European integration of Ireland. The main part of this thesis focuses on three important cases of European integration in which Irish neutrality played a significant part: Treaty of Nice, Lisbon treaty and Permanent structured cooperation. It analyzes the process of their acceptance and ratification in Ireland and whether or not they compromised Irish neutrality.

Seznam použitých zdrojů

Adamová, Karolína et al., *Politologický Slovník*, (Praha: Beck, 2001).

Bacik, Ivana, „Irish neutrality and international law“ (příspěvek přednesený v rámci konference Neutrality, Irish Experience, European Experience, Dublin Monthly Meeting of the[Quakers] Peace Committee, Trinity College, Dublin, Irsko, 8.-9. května 2009).

<https://www.pana.ie/download/NeutralityIrishEuropeExperience.pdf>

(staženo 10.3.2020).

Black, James, et al., „Defence and security after Brexit: understanding the possible implications of the UK’s decision to leave the UK—overview report“, (Cambridge, 2017),

https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_reports/RR1700/RR1786z1/RAND_RR1786z1.pdf. 11-12.

de Búrca, Déirdre, „The place of neutrality in Irish politics“, (příspěvek přednesený v rámci konference Neutrality, Irish Experience, European Experience, Dublin Monthly Meeting of the[Quakers] Peace Committee, Trinity College, Dublin, Irsko, 8.-9. května 2009),

<https://www.pana.ie/download/NeutralityIrishEuropeExperience.pdf>

(staženo 10.3.2020).

„Council Decision establishing Permanent Structured Cooperation (PESCO) and determining the list of Participating Member States“, odstavec 4, 8.12.2017,

<https://www.consilium.europa.eu/media/32000/st14866en17.pdf>, (staženo 5.7.2020).

Čepelka, Čestmír a Šturma, Pavel, *Mezinárodní Právo Veřejné*, (Praha: C.H. Beck, 2018).

Debata v Dáil Éireann, 7.12.2017, 962, č. 8,

<https://www.oireachtas.ie/en/debates/debate/dail/2017-12-07/38/?highlight%5B0%5D=pesco&highlight%5B1%5D=pesco&highlight%5B2%5D=pesco&highlight%5B3%5D=pesco&highlight%5B4%5D=pesco> (staženo 20.6.2020).

Devine, Karen, „Parties attitude towards neutrality“, *Irish Political Studies*, 24, č.4, 467-490,

<https://www.tandfonline.com/>, (staženo 15.3.2020).

Devine, Karen, „Irish neutrality and Lisbon Treaty“, (příspěvek přednesený v rámci konference Neutrality, Irish Experience, European Experience, Dublin Monthly Meeting of the[Quakers] Peace Committee, Trinity College, Dublin, Irsko, 8.-9. května 2009)

<https://www.pana.ie/download/NeutralityIrishEuropeExperience.pdf>

(staženo 10.3.2020).

Dorr, Noel, The significance of neutrality in Irish foreign policy, (příspěvek přednesený v rámci konference Neutrality, Irish Experience, European Experience, Dublin Monthly Meeting of the[Quakers] Peace Committee, Trinity College, Dublin, Irsko, 8.-9. května 2009)

<https://www.pana.ie/download/NeutralityIrishEuropeExperience.pdf>

(staženo 10.3.2020).

„EU Reform Thrown Into Turmoil As Irish Reject Treaty“, CNN, 13.června 2008,
<http://edition.cnn.com/2008/WORLD/europe/06/13/ireland.eu/> (staženo 8.4.2020).

„European Council 18/19 June 2009 Statement by the Taoiseach, Brian Cowen T.D.“, Department of the Taoiseach, Archived Speeches and Press Releases,
https://wayback.archive-it.org/11501/20190208201534/https://www.taoiseach.gov.ie/eng/News/Archives/2009/Taoiseach's_Speeches_2009/European_Council_18_19_June_2009_Statement_by_the_Taoiseach,_Brian_Cowen_T_D_.html (staženo 18.6.2020).

FitzGerald, Maurice, Irish neutrality and European integration, 1960-1972. in *Die Neutralen und die europäische Integration: 1945-1995*, Gehler, Michael. and Steininger, Rolf (eds.), (Viedeň: Böhlau Verlag, 2000), 144-172
https://www.academia.edu/582755/Irish_Neutrality_and_European_Integration_1960-1972
(staženo 27.2.2020).

Finabel, „Behind PESCO: the past and future“ (Finabel, European Army Interoperability Centre, 2018), <https://finabel.org/behind-pesco-the-past-and-future-2018/> (staženo 16.6.2020).

de Flers, Nicole Alecu, *EU foreign policy and the europeanization of neutral states: Comparing irish and austrian foreign policy* (Abingdon: Routledge, 2012)
<https://ebookcentral.proquest.com/lib/natl-ebooks/detail.action?docID=176182>.
(staženo 27. 2. 2020)

Flash Eurobarometer 245: Post-referendum survey in Ireland, (Directorate-General for Communication, 2008)
https://data.europa.eu/euodp/en/data/dataset/S1245_245
(staženo 1.6.2020).

Flynn, Brendan, „PESCO and the Challenges of Multilateral Defence Cooperation for Ireland: More of the Same or Sea Change?“, *Irish Studies in International Affairs*, 29 (2018), 73-95,
<https://www.jstor.org> (staženo 10. 4. 2020).

Geaney, Kathleen „Ani přítel, ani nepřítel. Irská politika za 2. světové války, „*Dějiny a současnost*“, 31, č. 10, (2009), 34-36.

„Charta Organizace spojených národů a Statut Mezinárodního soudního dvora“, článek 43,
https://www.osn.cz/wp-content/uploads/Charta_OSN.pdf (staženo 6.4.2020).

Christensen, Mette Buskjær, a Ian Manners. „The Irish Opt Outs from the Lisbon Treaty?: Lessons of the Danish Experience“, *Danish Institute for International Studies*, (2008),
<https://www.jstor.org/> (staženo 2.4.2020).

IIEA, „Ireland's involvement in PESCO“ (Institute of International and European Affairs, 2018),
<https://www.iiea.com/iiea-blog/irelands-involvement-in-pesco/> (staženo 15.6.2020).

IIEA, „Lisbon: The Irish Guarantees Explained“, (Institute of International and European Affairs, 2009), <https://www.iiea.com/publication/lisbon-the-irish-guarantees-explained/> (staženo 15.6.2020).

Ishizuka, Katsumi , *Ireland and International Peacekeeping operations 1960-2000*, (Londýn, Frank

Cass, 2004).

Irish constitution, článek 29.4.9, <http://www.irishstatutebook.ie/eli/cons/en/html#article20> (staženo 6.4.2020).

Jerzak, Connor T., „The EU's Democratic Deficit and Repeated Referendums in Ireland“, *International Journal of Politics and Society*, 27, č. 3 (červen, 2014), 367-388, <https://www.jstor.org> (staženo 2.3.2020).

Jagow, Ralf, *Ireland's future in european union*, (diplom.de, 2001), <https://books.google.cz/books?id=-V17AQAAQBAJ&pg=PA1&dq=Ireland%27s+future+in+the+european+union&hl=cs&sa=X&ved=2ahUKewjf3LXan5PqAhWnQkEAHTQcBIgO6AEwAnoECAUQA#v=onepage&q&f=false> (staženo 15.3.2020).

Jesse, Neal G., Contemporary irish neutrality: Still a singular stance, *New Hibernia Review / Iris Éireannach Nua*, 11, č. 1 (jaro, 2007), 74-95, <https://www.jstor.org> (staženo 15. 3. 2020).

Jesse, Neal G., Choosing to Go It Alone: Irish Neutrality in Theoretical and Comparative Perspective, *International Political Science Review*, 27, č. 1 (leden, 2006), 7-28, <https://www.jstor.org>, (staženo 15.3.2020).

Keatinge, Patrick, „The EU's role in security and defence after Brexit“ (Institute of International and European affairs, 2018) <https://www.iiea.com/publication/eus-role-security-defence-brexit/> (staženo 15.6.2020).

Kroupa, Jiří, *Slovník soudobé politiky a mezinárodních vztahů*. (Praha: Wolters Kluwer, 2010).

Laffan, Brigid a O'Mahony. Jane, *Ireland And The European Union*, (Houndmills: Palgrave Macmillan, 2008).

„Lisabonská smlouva“, Oficiální webové stránky Evropského parlamentu, <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/cs/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-lisbon> (staženo 20.3.2020).

Mauro, Frédéric, Santopinto, Federico, „Permanent Structured Cooperation: national perspectives and state of play“ (Policy Department, Directorate-General for External Policies, Evropský parlament, 2017), <https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/home.html> [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/603842/EXPO_STU\(2017\)603842_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/603842/EXPO_STU(2017)603842_EN.pdf) (staženo 16.6.2020)

Moody, Theodore W. a Martin, Francis X., *Dějiny Irska*, (Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2012).

Murphy, Eithne, „The Nice treaty and the irish referendum“, *Studies: An Irish Quarterly Review*, 91, č. 362 (léto, 2002), 114-124, <https://www.jstor.org> (staženo 2.3.2020).

„Niceská smlouva“, Oficiální webové stránky Evropského parlamentu, <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/cs/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-nice> (staženo 20.3.2020).

„Notification on Permanent Structured Cooperation (PESCO) to the Council and to the High

Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy“

<https://www.consilium.europa.eu/media/31511/171113-pesco-notification.pdf>, (staženo 20.6.2020).

O'Brennan, John, „Ireland's Return to 'Normal' EU Voting Patterns: The 2002 Nice Treaty Referendum“. *European Political Science*, 2 (2003), 5-14,

<https://www.maynoothuniversity.ie/people/john-obrennan#3> (staženo 6.4.2020)

O'Brennan, John, Ireland says No (again): the 12 June 2008 Referendum on the Lisbon Treaty, *Parliamentary Affairs*, 62, (2009), 258-277, <https://www.maynoothuniversity.ie/people/john-obrennan#3> (staženo 6.4.2020).

Oppenheim, Lassa, *Mezinárodní právo, Díl II, Válka a neutralita*, (Praha: Orbis, 1925).

PANA: The Irish Peace And Neutrality Alliance, webové stránky skupiny PANA,

<https://www.pana.ie/> (staženo 16.4.2020).

Peers, Steve, „Analysis - Lisbon Treaty guarantees for Ireland“, Statewatch, (University of Essex, 2009),

<https://www.statewatch.org/news/2009/june/eu-ireland-analysis-by-professor-steve-peers-of-new-lisbon-treaty-guarantees-for-ireland/> (staženo 12.6.2020).

PESCO, webové stránky Stálé strukturované spolupráce,

<https://pesco.europa.eu/> (staženo 20.6.2020).

„PESCOwatch“, webové stránky iniciativy PESCOwatch.

<https://www.pesco.ie/> (staženo 5.3.2020).

Pospíšil, Petr, „Projekty PESCO, 3. díl: Středisko pro výcvikové mise EU“, Euroskop, 2.srpna.2018

<https://www.euroskop.cz/9007/31497/clanek/serial-o-pesco-treti-dil-stredisko-pro-vycvikove-mise-eu/> (staženo 19.6.2020).

Pospíšil, Petr, „PESCO, 17. díl: Modernizace systému námořního sledování“, Euroskop, 31.10.2018

<https://www.euroskop.cz/9007/32024/clanek/pesco-17-dil-modernizace-systemu-namorniho-sledovani/> (staženo 19.6.2020).

Ray, Michael, „Lisbon Treaty: History, Summary, & Definition Of Article 50“, *Encyclopedia Britannica*, (2018),

<https://www.britannica.com/event/Lisbon-Treaty> (staženo 8.4.2020).

RedC, European Movement - „Ireland Research Poll“, (březen 2018),

<https://www.redcresearch.ie/wp-content/uploads/2018/05/296918-EU-Movement-Research-Poll-March-2018.pdf> (staženo 1.7.2020).

RedC, PANA - „Neutrality Poll“, (srpen 2013),

<https://www.pesco.ie/ireland> (staženo 1.7.2020).

RedC, „Neutrality in Ireland“, (únor 2016),

<https://www.pesco.ie/ireland> (staženo 1.7.2020).

Rosputinský, Peter, *Neutralita V Medzinárodných Vzťahoch*. (Kolín: Academia Rerum Civilium,

2010).

Sinn Féin, „Defending Irish Neutrality - an alternative to the approach of the Irish Government“, (2018), https://www.sinnfein.ie/files/2018/AOS_Neutrality_Doc_Final.pdf (staženo 12.6.2020).

Sinnot, Richard, *Attitudes and Behaviour of the Irish electorate in the first referendum on the Treaty of Nice*, (Public Opinion and Political Behaviour Research Programme Institute for the Study of Social Change, University College Dublin, 2002). <https://www.ucd.ie/geary/static/publications/workingpapers/isscwp20029.pdf> (staženo 5.4.2020).

Sinnott, Richard a. Elkind, Johan A., *Attitudes and Behaviour in the Second Referendum on the Treaty of Lisbon*, (Geary Institute and School of Politics and International Relations, University College Dublin, 2010). <https://www.ucd.ie/t4cms/Attitudes%20and%20Behaviour%20in%20the%20Secon%20Referendum%20on%20the%20Treaty%20of%20Lisbon.pdf> (staženo 5.4.2020).

„Smlouva o Evropské unii, konsolidované znění“, článek 42.6 https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0008.02/DOC_1&format=PDF (staženo 20.6.2020).

Smyth, Patrick „More than 90% of Irish people want to stay in EU, poll reveals“, *Irish Times*, 8.května 2018, <https://www.irishtimes.com/news/politics/more-than-90-of-irish-people-want-to-stay-in-eu-poll-reveals-1.3488112> (staženo 3.7.2020).

Standart Eurobarometer 88, „National Report - Ireland“, (Directorate-General for Communication, Evropský parlament, (listopad 2017), str 7-16, <https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/yearFrom/2015/yearTo/2017/surveyKy/2143> (staženo 15.6.2020).

Standart Eurobarometer 89, „Factsheet – Ireland“, (Directorate-General for Communication, Evropský parlament, březen 2018), str. 3 <https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/yearFrom/2016/yearTo/2020/surveyKy/2180/p/2> (staženo 15.6.2020).

„Statement by An Taoiseach, Leo Varadkar, TD, on the European Council, Brussels, 14-15 December 2017“ Department of the Taoiseach, Speech, <https://www.gov.ie/en/speech/b8c216-statement-taoiseach-leo-varadkar-eruoepan-council-brussels-14-15-december-2017/> (staženo 18.6.2020).

„Statement on the Outcome of the Referendum on the Nice Treaty“ Department of Taoiseach, Archived Speeches and Press Releases, https://wayback.archive-it.org/11501/20190208203631/https://www.taoiseach.gov.ie/eng/News/Archives/2001/Taoiseach's_Speeches_Archive_2001/Statement_on_the_Outcome_of_the_Referendum_on_the_Nice_Treaty.html (staženo 18.6.2020).

Subedi, Surya P., „Neutrality in a Changing World: European Neutral States and the European Community“, *The International and Comparative Law Quarterly*, 42, č. 2 (duben 1993), 238-268, <https://www.jstor.org> (staženo 10.3.2019).

„Smlouva o Evropské unii / Maastrichtská smlouva“, Oficiální webové stránky Evropského parlamentu, <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/cs/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/maastricht-treaty> (20.3.2020).

Sweeney, Daniel R., „The two referenda on Nice, the security debate in Ireland, and the limits of Europeanization“, Nepublikováno, (2003), <http://aei.pitt.edu/2961/> (staženo 6.4.2020).

Šlosarčík, Ivo, *Irsko a krize: politika a ekonomika Irské republiky v letech 2008-2014 a jejich evropské souvislosti*, (Praha: Karolinum, 2014).

Šturma, Pavel „Posouzení smyslu neutrality v Evropě (obecný přehled vývoje trvalé neutrality na pozadí porovnání příkladu Švýcarska a Rakouska)“ (příspěvek z konference Smysl neutrality v dnešní Evropě: příklad Rakousko, Praha, 5-6.prosince 1997).

Tóth, Rastislav, *Politologický Slovník*, (Praha: Portál, 2015).

„Treaty on European Union“, (Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1992), https://europa.eu/european-union/sites/europaeu/files/docs/body/treaty_on_european_union_en.pdf (staženo 15.3.2020).

Twenty-Sixth Amendment of the Constitution (Treaty of Lisbon) Act 2002, <http://www.irishstatutebook.ie/eli/2002/ca/26/schedule/enacted/en/html#sched-part2> (staženo 6.4.2020).

Twenty-Eighth Amendment of the Constitution (Treaty of Lisbon) Act 2009, <http://www.irishstatutebook.ie/eli/2009/ca/28/enacted/en/html> (staženo 6.4.2020).

„Zahraniční a bezpečnostní politika“, Euroskop, <https://www.euroskop.cz/8916/sekce/zahranicni-a-bezpecnostni-politika/> (staženo 20.3.2020).

TEZE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno:

Barbora Knotková

E-mail:

28056453@fsv.cuni.cz

Studijní obor:

Mezinárodní teritoriální studia

Semestr a školní rok zahájení práce:

LS 2017/2018

Semestr a školní rok ukončení práce:

LS 2019/2020

Vedoucí bakalářského semináře:

PhDr. Oldřich Tůma, Ph.D.

Vedoucí práce:

Mgr. Jan Váška, Ph.D.

Název práce:

Irská neutralita v kontextu evropské integrace

Charakteristika tématu práce (max. 10 řádek):

Práce se zabývá tématem politiky irské neutrality v kontextu evropských integračních procesů. Časově se práce zaměřuje na 21.století, konkrétně na tři specifické události: Smlouvu z Nice, Lisabonskou smlouvu a přistoupení k PESCO. U těchto tří případů evropského integračního procesu práce sleduje, jakým způsobem v Irsku probíhaly a jak v nich figurovala irská neutralita. Cílem práce je obhájit hypotézu, že Irsko se zapojilo do Irsko svou neutralitu zanechalo i přes stále intenzivnější evropskou integraci v oblasti bezpečnosti a obrany a jestli tyto případy evropské integrace ohrožily samotnou existenci irské neutrality.

Zdůvodnění úprav a změn tématu od zadání projektu do odevzdání práce (max. 10 řádek):

Od původní projektu se zadání práce poměrně změnilo. Práce se sice stále zabývá irskou neutralitou a evropskou integrací, ale oproti zadání projektu práce se téma časově posunulo do 21.století. Další velkou změnou také je, že došlo k tématickému zúžení práce na tři konkrétní sledované události evropské integrace. Práce také upustila od ambice zabývat podobou evropské neutrality v kontextu brexitu a její časový rámec končí jarem 2018.

Struktura práce (hlavní kapitoly obsahu):

1. Pojem neutralita a jeho definice
2. Irská neutralita ve 20.století
3. Irská neutralita a evropská integrace ve 21.století
4. Smlouva z Nice
5. Lisabonská smlouva
6. PESCO

Prameny a literatura (výběrová bibliografie, max. 30 hlavních titulů):

Debata v Dáil Éireann, 7.12. 2017, 962, č. 8, <https://www.oireachtas.ie/en/debates/debate/dail/2017-12-07/38/?highlight%5B0%5D=pesco&highlight%5B1%5D=pesco&highlight%5B2%5D=pesco&highlight%5B3%5D=pesco&highlight%5B4%5D=pesco> (staženo 20.6.2020).

Devine, Karen, Irish neutrality and Lisbon Treaty, (příspěvek přednesený v rámci konference

Neutrality, Irish Experience, European Experience, Dublin Monthly Meeting of the [Quakers] Peace Committee, Trinity College, Dublin, Irsko, 8.-9. května 2009)
<https://www.pana.ie/download/NeutralityIrishEuropeExperience.pdf>
(staženo 10.3.2020).

FitzGerald, Maurice, Irish neutrality and European integration, 1960-1972. in *Die Neutralen und die europäische Integration: 1945-1995*, Gehler, Michael. and Steininger, Rolf (eds.), (Viedeň: Böhlau Verlag, 2000), 144-172
https://www.academia.edu/582755/Irish_Neutrality_and_European_Integration_1960-1972
(staženo 27.2.2020).

Flash Eurobarometer 245: Post-referendum survey in Ireland, (Directorate-General for Communication, 2008), https://data.europa.eu/euodp/en/data/dataset/S1245_245
(staženo 1.6.2020).

de Flers, Nicole Alecu, *EU foreign policy and the europeanization of neutral states: Comparing irish and austrian foreign policy* (Abingdon: Routledge, 2012)
<https://ebookcentral.proquest.com/lib/natl-ebooks/detail.action?docID=176182>.
(staženo 27. 2. 2020).

Flynn, Brendan, „PESCO and the Challenges of Multilateral Defence Cooperation for Ireland: More of the Same or Sea Change?“, *Irish Studies in International Affairs*, 29 (2018), 73-95,
<https://www.jstor.org> (staženo 10. 4. 2020).

Geaney, Kathleen „Ani přítel, ani nepřítel. Irská politika za 2. světové války, „*Dějiny a současnost*“, 31, č. 10, (2009), 34-36.

IIEA, „Ireland's involvement in PESCO“ (Institute of International and European Affairs, 2018),
<https://www.iea.com/iea-blog/irelands-involvement-in-pesco/> (staženo 15.6.2020).

Jerzak, Connor T., „The EU's Democratic Deficit and Repeated Referendums in Ireland“, *International Journal of Politics and Society*, 27, č. 3 (červen, 2014), 367-388, <https://www.jstor.org>
(staženo 2. 3. 2020).

Jesse, Neal G., Contemporary irish neutrality: Still a singular stance, *New Hibernia Review / Iris Éireannach Nua*, 11, č. 1 (jaro, 2007), 74-95 <https://www.jstor.org> (staženo 15. 3. 2020).

Keatinge, Patrick, „The EU's role in security and defence after Brexit“ (Institute of International and European affairs, 2018)
<https://www.iea.com/publication/eus-role-security-defence-brexit/> (staženo 15.6.2020).

Laffan, Brigid a O'Mahony. Jane, *Ireland And The European Union*, (Houndmills: Palgrave Macmillan, 2008).

Mauro, Frédéric, Santopinto, Federico, „Permanent Structured Cooperation: national perspectives and state of play“ (Policy Department, Directorate-General for External Policies, Evropský parlament, 2017), <https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/home.html>
[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/603842/EXPO_STU\(2017\)603842_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/603842/EXPO_STU(2017)603842_EN.pdf) (staženo 16.6.2020).

Moody, Theodore W., Martin, Francis X., *Dějiny Irska*, (Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2012).

Murphy, Eithne, „The Nice treaty and the Irish referendum“, *Studies: An Irish Quarterly Review*, 91, č. 362 (léto, 2002), 114-124, <https://www.jstor.org> (staženo 2.3.2020).

O'Brennan, John, Ireland says No (again): the 12 June 2008 Referendum on the Lisbon Treaty, *Parliamentary Affairs*, 62, (2009), 258-277, <https://www.maynoothuniversity.ie/people/john-obrennan#3> (staženo 6.4.2020).

PESCOwatch, oficiální webové stránky iniciace PESCOwatch.
<https://www.pesco.ie/>

Rosputinský, Peter, *Neutralita V Medzinárodných Vzťahoch*. (Kolín: Academia Rerum Civilium, 2010).

Sinnot, Richard, *Attitudes and Behaviour of the Irish electorate in the first referendum on the Treaty of Nice*, (Public Opinion and Political Behaviour Research Programme Institute for the Study of Social Change, University College Dublin, 2002).
<https://www.ucd.ie/geary/static/publications/workingpapers/isscwp20029.pdf>
(staženo 5.4.2020).

Sinnott, Richard a Johan A. Elkind, *Attitudes and Behaviour in the Second Referendum on the Treaty of Lisbon*, (Geary Institute and School of Politics and International Relations, University College Dublin, 2010).
<https://www.ucd.ie/t4cms/Attitudes%20and%20Behaviour%20in%20the%20Secon%20Referendum%20on%20the%20Treaty%20of%20Lisbon.pdf>
(staženo 5.4.2020).

Subedi, Surya P., „Neutrality in a Changing World: European Neutral States and the European Community“, *The International and Comparative Law Quarterly*, 42, č. 2 (duben 1993), 238-268, <https://www.jstor.org> (staženo 10.3.2019)

Šturma, Pavel „Posouzení smyslu neutrality v Evropě (obecný přehled vývoje trvalé neutrality na pozadí porovnání příkladu Švýcarska a Rakouska)“ (příspěvek z konference Smysl neutrality v dnešní Evropě: příklad Rakousko, Praha, 5-6.prosince 1997).

Podpis studenta a datum

Schváleno	Datum	Podpis
Vedoucí práce		
Vedoucí bakalářského semináře		
Garant oboru		